

Lovforslag nr. L 159. Fremsat den 13. januar 1999 af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om gennemførelse af overenskomst om retsstillingen for NATO-styrker og af protokol om NATO's militærehovedkvarterer

(Gennemførelse af overenskomst om retsstillingen for styrker fra lande, der deltager i Partnerskab for Fred m.v.)

§ 1

I lov nr. 143 af 29. april 1955 om gennemførelse af overenskomst om retsstillingen for NATO-styrker og af protokol om NATO's militære hovedkvarterer foretages følgende ændringer:

1. Lovens titel affattes således:

»Lov om retsstillingen for styrker tilhørende deltagerne i NATO og Partnerskab for Fred m.v.«

2. § 1 affattes således:

»§ 1. Lovens §§ 2-5 gælder for fremmede styrker, der opholder sig i Danmark i henhold til

- 1) Overenskomst af 19. juni 1951 mellem deltagerne i Den Nordatlantiske Traktat vedrørende status for deres styrker,
- 2) Protokol af 28. august 1952 om status for internationale militære hovedkvarterer oprettet i henhold til Den Nordatlantiske Traktat, eller
- 3) Overenskomst af 19. juni 1995 mellem deltagerne i Den Nordatlantiske Traktat og de øvrige deltagende starter i Partnerskab for Fred vedrørende status for deres styrker med tillægsprotokol af samme dato og yderligere tillægsprotokol af 19. december 1997.

Stk. 2. Udenrigsministeren kan fastsætte regler om, at lovens §§ 2-5 tillige helt eller delvist skal gælde for andre styrker, der opholder sig i Danmark i henhold til en af Danmark tiltrådt

overenskomst om tilsvarende status for andre fremmede styrker i Danmark«.

3. § 2 affattes således:

»§ 2. Fremmede militære myndigheder kan udøve strafferetlig og disciplinær jurisdiktion på dansk territorium i det omfang og på de vilkår, der følger af de i § 1, stk. 1, nævnte overenskomster.«

4. § 3 affattes således:

»§ 3. Anholdelse af et afsenderlands militære eller civile medlemmer af en styrke eller sådanne medlemmers pårørende kan ske, når det begæres i anledning af sigtelse for et forhold, der er strafbart i henhold til afsenderlandets lovgivning, og for hvilket afsenderlandets militære myndigheder i henhold til de i § 1, stk. 1, nævnte overenskomster har adgang til at udøve jurisdiktion på dansk territorium, selv om den pågældende ikke sigtes for et forhold, der efter dansk ret er strafbart. Udlevering til afsenderlandets militære myndigheder skal i så fald ske uden ophold og senest inden 24 timer efter anholdelsen.«

5. § 4 ophæves.

6. I § 5, stk. 1, ændres »overenskomsten« til: »de i § 1, stk. 1, nævnte overenskomster«.

7. I § 5, stk. 3, ændres »sådanne militære styrker som er nævnt i stk. 1« til: »sådanne militære

styrker, som er omfattet af de i § 1, stk. 1, nr. 1 og 2, nævnte aftaler«.

8. § 6 affattes således:

»§ 6. Forsvarsministeren kan fraskrive sig erstatningskrav og afholde udgifter til erstatninger, hvor dette følger af forpligtelser i de overenskomster, der er nævnt i § 1, stk. 1, eller af tilsvarende forpligtelser i andre af Danmark tiltrådte overenskomster om fastlæggelse af status for fremmede styrker, der modtages på dansk territorium, eller for udsendte danske styrker.«

9. § 7 ophæves.

§ 2

Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes helt eller delvist i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til ændringsforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Baggrund

På NATO's topmøde i januar 1994 blev etableringen af et Partnerskab for Fred-samarbejde (Partnership for Peace, PfP) vedtaget. Formålet var at fremme sikkerheden og stabiliteten i hele Europa og at imødekomme de central- og østeuropæiske landes ønske om en nærmere tilknytning til NATO. PfP omfatter en række militære samarbejdsaktiviteter i NATO-landene og i partnerlandene. Der var derfor behov for at fastlægge status for deltagerlandenes styrker, når de opholder sig på et andet deltagerlands territorium. På denne baggrund blev overenskomst mellem deltagerne i Den Nordatlantiske Traktat og de øvrige deltagende stater i Partnerskab for Fred vedrørende status for deres styrker (PfP-statusoverenskomsten) forhandlet og undertegnet med ratifikationsforbehold den 19. juni 1995. PfP-statusoverenskomsten indebærer, at bestemmelserne i overenskomst mellem deltagerne i Den Nordatlantiske Traktat vedrørende status for deres styrker (NATO-statusoverenskomsten) udstrækkes til også at omfatte partnerlandene. PfP-statusoverenskomsten kan suppleres eller på anden måde modificeres ved supplerende bilaterale aftaler.

Til PfP-statusoverenskomsten hører to tillægsprotokoller af henholdsvis 19. juni 1995 og 19. december 1997.

Tillægsprotokollen af 19. juni 1995 indeholder bestemmelser, hvorefter de deltagende stater fraskriver sig retten til at eksekvere dødsstraf over for noget militært eller civilt medlem af en anden deltagerstats udsendte styrker og sådanne medlemmers pårørende.

Det er i princippet frivilligt for såvel NATO-lande som partnerlande at tilslutte sig tillægsprotokollen. Imidlertid har man fra NATO's side i forbindelse med præsentationen af PfP-statusoverenskomsten og tillægsprotokollen over for partnerlandene givet et politisk signal om, at de forventes at tiltræde denne tillægsprotokol samtidig med, at de tiltræder PfP-statusoverenskomsten.

På NATO's topmøde i maj 1997 blev det besluttet at tilbyde partnerlandene et væsentligt styrket samarbejde inden for PfP. Beslutningen indebar bl.a., at militært personel fra partnerlandene skulle kunne arbej-

de sammen med NATO's militære personel i NATO's militære hovedkvarterer i løsningen af Partnerskab for Fred-opgaver.

Som led heri har NATO- og PfP-landene udarbejdet en yderligere tillægsprotokol af 19. december 1997, der omfatter status for personel fra partnerlande, som opholder sig i NATO's militære hovedkvarterer. Den yderligere tillægsprotokol henviser til det regelsæt, som er indeholdt i protokol om status for internationale militære hovedkvarterer oprettet i henhold til Den Nordatlantiske Traktat (Paris-protokollen).

Også uden for NATO- og PfP-sammenhæng foregår der i disse år samarbejdsaktiviteter, der indebærer udsendelse af danske styrker og modtagelse af fremmede styrker i Danmark. Disse aktiviteter omfatter bl.a. det samarbejde med de øst- og centraleuropæiske lande, der i PfP-samarbejds ånd sker til fremme af stabiliteten og sikkerheden i Europa. Også for sådanne aktiviteter vedkommende vil der være behov for at kunne indgå statusoverenskomster mellem deltagerlandene, der svarer til regelsættet for NATO- og PfP-landenes styrker.

2. Lovens hovedindhold

Lovændringen indebærer, at 1955-lovens regler for NATO-landenes styrker gøres anvendelig også for PfP-landenes styrker dog med en enkelt modifikation for så vidt angår den strafferetlige beskyttelse, jf. nedenfor under bemærkningerne til § 1, nr. 6 og 7.

Lovændringen indebærer dermed, at Folketinget giver samtykke til, at regeringen kan tiltræde PfP-statusoverenskomsten med de to tillægsprotokoller.

Endvidere muliggør loven, at regeringen kan sætte lovens jurisdiktions- og straffebestemmelser i kraft for lignende aftaler, som Danmark måtte indgå med andre lande. Lovændringen indebærer dermed, at Folketinget giver samtykke til indgåelsen af sådanne lignende aftaler, uanset om disse måtte indebære, at Danmark pådrager sig pligter af større betydning, jf. Grundlovens § 19. Det skal i denne forbindelse understreges, at loven alene vedrører aftaler om status for fremmede styrker, der svarer til den, som er fastsat i NATO- og PfP-statusoverenskomsterne. Aftaler om selve modtagelsen eller udsendelsen af styrker er – på

F. t. l. vedr. gennemførelse af overenskomst om retsstillingen for NATO-styrker m.v.

samme måde som gælder for NATO og PfP – ikke omfattet af loven.

Endelig giver loven forsvarsministeren mulighed for uden for NATO- og PfP-statusoverenskomsternes gyldighedsområde at indgå aftaler på det erstatningsmæssige område, der svarer til disse statusoverenskomsters bestemmelser.

Lovændringen indeholder enkelte overvejende rent sproglige moderniseringer af lovtæksten.

3. PfP-statusoverenskomstens hovedindhold

Selve overenskomsten

PfP-statusoverenskomsten med tillægsprotokoller er optrykt som bilag til lovbemærkningerne. Da PfP-statusoverenskomsten med tillægsprotokoller henviser til NATO-statusoverenskomsten med protokol, er denne tillige optrykt som bilag.

Artikel I i PfP-statusoverenskomsten bestemmer, at alle deltagende stater – med mindre andet er aftalt – skal anvende bestemmelserne i NATO-statusoverenskomsten, som om de deltog i NATO-statusoverenskomsten.

På denne baggrund beskrives kort de relevante bestemmelser i NATO-statusoverenskomsten.

- NATO-statusoverenskomstens artikel I definerer en række begreber i NATO-terminologien.
- I artikel II fastlægges, at modtagerlandets lovgivning skal respekteres.
- Af artikel III fremgår betingelserne for ind- og udrejse af et modtagerland.
- Ifølge artikel IV anerkender modtagerlandet førerbekræftelser til motorkøretøjer udstedt af afsenderlandet.
- Artikel V tilsiger, at en styrke som hovedregel skal bære uniform, ligesom tjenestekøretøjer skal være forsynet med nationalitetsemærke.
- Af artikel VI fremgår, at medlemmer af militære styrker kan besidde og bære våben.
- Artikel VII regulerer først og fremmest jurisdiktionsudøvelsen mellem afsenderlandet og modtagerlandet. Det nærmere indhold af reglerne er omtalt under bemærkningerne til § 1, nr. 3.
- De erstatningsmæssige forhold fremgår af artikel VIII. Indholdet heraf fremgår af bemærkningerne til § 1, nr. 8.
- Artikel IX omhandler ydelser og tjenester til udsendte styrker (varekøb, anvendelse af bygninger og lign., anvisning af arbejdskraft, læge- og tandlægehjælp, rejselettelser samt betaling i stedlig valuta).
- Artikel X-XIII og Paris-protokollens artikel 7 og 8, stk. 2, indeholder bestemmelser om skatte- og af-

giftslempelser samt foranstaltninger mod misbrug af disse lempelser.

- Artikel XIV fastslår, at styrker er undergivet såvel afsenderlandets som modtagerlandets valutabestemmelser.

Artikel II i PfP-statusoverenskomsten fastlægger, at PfP-statusoverenskomsten finder anvendelse på de deltagende PfP-landes territorier og på NATO-landenes territorier som angivet i NATO-statusoverenskomsten.

Artikel III i PfP-statusoverenskomsten fastsætter, at tvister i relation til PfP-statusoverenskomsten afgøres ved forhandling mellem de berørte deltagerlande.

Artikel IV i PfP-statusoverenskomsten bestemmer, at PfP-statusoverenskomsten kan suppleres eller på anden måde ændres i overensstemmelse med folkeretten.

Artikel V i PfP-statusoverenskomsten omhandler hvilke lande, der kan undertegne PfP-statusoverenskomsten, krav om deponering af ratifikations-, tiltrædelses- eller godkendelsesinstrumenter samt tidspunkt for ikrafttrædelse.

Artikel VI i PfP-statusoverenskomsten omhandler betingelser for opsigelse.

27 lande har ratificeret PfP-statusoverenskomsten. Der henvises til vedlagte liste over deltagere pr. 12. november 1998.

Tillægsprotokollerne

Tillægsprotokollen af 19. juni 1995 til PfP-statusoverenskomsten fastlægger, at deltagerlandene ikke må fuldbyrde dødsstraf over medlemmer m.v. af fremmede styrker.

26 lande har ratificeret tillægsprotokollen. Der henvises til vedlagte liste over deltagere pr. 12. november 1998.

Den yderligere tillægsprotokol af 19. december 1997 til PfP-statusoverenskomsten fastlægger, at deltagerlandene skal anvende bestemmelserne i Paris-protokollen for så vidt angår aktiviteter, der udføres af NATO's militære hovedkvarterer og disses militære og civile personel på deltagerlandenes territorium. Paris-protokollen er opbygget således, at den i princippet henviser til NATO-statusoverenskomsten med de nødvendige tilpasninger, især derved at visse rettigheder tilkommer hovedkvarterene i stedet for afsenderlandene.

Danmark har den 30. december 1997 underskrevet den yderligere tillægsprotokol under forbehold for national ratifikation. Belgien, Letland, Nederlandene og Portugal har tillige undertegnet protokollen. Ingen lande har endnu ratificeret protokollen.

4. Den gældende lov

1955-loven indeholder de dengang nødvendige lovbestemmelser til opfyldelse af NATO-statusoverenskomsten med tilhørende protokol. En række af overenskomstens forpligtelser kunne allerede opfyldes med hjemmel i andre gældende love. De lovbestemmelser, der blev indsat i 1955-loven til overenskomstens gennemførelse, var:

- § 2 om hjemmel for afsenderlandets militære myndigheder til at udøve strafferetlig og disciplinær jurisdiktion i Danmark,
- § 3 om anholdelse i Danmark og udlevering til vedkommende fremmede myndigheder af personer, som er underlagt afsenderlandets jurisdiktion,
- § 4 om retshjælp ved afsenderlandets udøvelse af jurisdiktion i Danmark,
- § 5 om strafferetlig beskyttelse af afsenderlandets sikkerhed, dokumenter, installationer m.v.,
- § 6 om bemyndigelse for forsvarsministeren til at udbetale erstatninger,
- § 7 om fritagelse for beskatning og erlæggelse af afgifter.

De nævnte bestemmelser er nærmere omtalt under bemærkningerne til ændringslovforslagets enkelte bestemmelser.

5. Nødvendige lovændringer

Bestemmelserne i NATO-statusoverenskomstens artikel I-VI samt IX-XIV og i Paris-protokollen kan også for så vidt angår PfP-statusoverenskomsten med tillægsprotokoller opfyldes på grundlag af gældende lovgivning. Dog forudses loven om CPR-registre ændret, således at styrker omfattet af nærværende lov sidestilles med NATO-landenes styrker, således at de kan have bopæl i Danmark uden at være CPR-registreret.

Artikel VII i NATO-statusoverenskomsten og den tilhørende Paris-protokol indeholder en afgrænsning mellem deltagerstaternes jurisdiktionsbeføjelser. Grundloven forudsætter, at danske myndigheders beføjelser er afgrænset efter folkeretten over for andre stater og internationale organisationers tilsvarende beføjelser. Aftaler, der afgrænser Danmarks jurisdiktion i forhold til andre stater og internationale organisationer, vil i almindelighed kunne gennemføres, uden at der er tale om overladelse af beføjelser, der i Grundlovens forstand tilkommer rigets myndigheder.

NATO-statusoverenskomsten og Paris-protokollen blev gennemført som almindelig lov i 1955. PfP-statusoverenskomsten og den yderligere tillægsprotokol af 19. december 1997 indebærer, at bestemmelserne om jurisdiktionsbeføjelser i NATO-statusoverens-

komsten og Paris-protokollen udstrækkes til også at omfatte PfP-lande. PfP-statusoverenskomsten og den ovennævnte tillægsprotokol vil derfor – i lighed med NATO-statusoverenskomsten og Paris-protokollen – kunne gennemføres som almindelig lov inden for rammerne af Grundloven. Det må på den anden side anses for rigtigst, at andre staters udøvelse af strafferetlig jurisdiktion i Danmark efter de omhandlede overenskomster sker på grundlag af udtrykkelig lov-hjemmel, og den gældende hjemmel for NATO-landene til at udøve jurisdiktion i Danmark bør derfor udvides til også at omfatte PfP-landene. Også erstatningsreglerne i artikel VIII bør medføre en tilpasning af den gældende lov. Der henvises herom til bemærkningerne til § 1, nr. 3 (jurisdiktion) og § 1, nr. 8 (erstatning).

6. Økonomiske konsekvenser

Det er i sagens natur - herunder på grund af forpligtelsernes gensidige karakter - ikke muligt at vurdere de økonomiske konsekvenser i forbindelse med fraskrivelse, udbetaling og modtagelse af erstatninger, jf. bemærkningerne til lovforslaget § 1, nr. 8.

7. Administrative konsekvenser

Lovændringen vurderes ikke at medføre administrative konsekvenser af betydning. Dog opnås en vis administrativ lettelse, idet loven indebærer, at regeringen kan indgå de standardaftaler om status for fremmede styrker, som er blevet almindelige på grundlag af NATO-statusoverenskomsten.

8. Erhvervsmæssige konsekvenser

Lovændringen vurderes ikke at have økonomiske konsekvenser for erhvervslivet.

9. Miljømæssige konsekvenser

Lovændringen vurderes ikke at medføre miljømæssige konsekvenser.

10. Forholdet til EU-retten

NATO-landenes styrker er undtaget fra moms ved indførsel af goder samt moms af levering af goder og tjenesteydelser i henhold til Rådets 6. momsdirektiv.

PfP-landenes styrker kan ifølge EU-Kommissionens fortolkning nyde de samme afgiftsmæssige privilegier som NATO-landenes styrker, idet fritagelse for moms i henhold til 6. momsdirektiv kan gives internationale organer. PfP, som Kommissionen i øvrigt sidestiller med Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa (OSCE), er ifølge Kommissionen et sådan internationalt organ.

I det omfang Kommissionens fortolkning kan udstrækkes til andre styrker som f.eks. SHIRBRIG, vil disse privilegier ligeledes kunne ydes fra dansk side.

11. Udtalelser fra andre ministerier

Lovforslaget har været forelagt til udtalelse hos Arbejdsministeriet, Finansministeriet, Forsvarsministeriet, Indenrigsministeriet, Justitsministeriet, Skatteministeriet, Statsministeriet, Sundhedsministeriet og Trafikministeriet.

12. Udtalelse fra Rigsrevisionen

Lovforslaget har ikke været forelagt Rigsrevisionen, idet forslaget ikke vurderes at omfatte revisions-spørgsmål af større betydning.

13. Konsekvenser for private

I strafferetlig henseende indebærer lovændringen, at straffelovens § 109 og 110 om henholdsvis spiona-

ge og om forfalskning og ødelæggelse m.v. af dokumenter af betydning for statens sikkerhed også finder anvendelse i relation til forbrydelser mod udsendte styrker fra PfP-landene.

I tilfælde af at et afsenderlands styrker eller civile elementer under udøvelse af tjenstlige pligter forvolder skade på privat ejendom, vil spørgsmålet om erstatning blive afgjort af danske myndigheder efter dansk lovgivning. Eventuel udbetaling af erstatning til den skadelidte bliver foretaget af den danske stat. Erstatningskrav for skader forvoldt af afsenderlandets militære styrker eller civile elementer uden for udøvelsen af tjenstlige pligter gennemføres på sædvanlig måde overfor skadevolder.

14. Samlet skema for lovforslagets konsekvenser i hovedtræk

Vurdering af konsekvenser af lovforslag

	Positive konsekvenser	Negative konsekvenser
Økonomiske konsekvenser for staten	Ingen væsentlige	Ingen væsentlige
Administrative konsekvenser for staten	Ingen væsentlige	Ingen væsentlige
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	EU's 6. momsdirektiv udstrækkes til også at fritage styrker fra deltagerne i PfP og eventuelt andre styrker for moms på samme måde som styrker fra deltagerne i NATO.	

Bemærkninger til ændringsforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1.

Som konsekvens af denne lovs ændringer af lov nr. 143 af 29. april 1955 om gennemførelse af overenskomst om retsstillingen for NATO-styrker og af protokol om NATO's militære hovedkvarterer indføres »Partnerskab for Fred m.v.« i lovens titel. Endvidere ændres udtrykket »NATO-styrker« til »styrker tilhø-

rende deltagerne i NATO«, således at det klargøres, at også styrker, der ikke teknisk set er under NATO-kommando, er omfattet. Denne ændring indebærer ingen ændring i lovens rækkevidde.

Til nr. 2.

Med stk. 1 sættes 1955-loven i kraft for Pfp-landenes styrker, der opholder sig i Danmark. Hermed giver Folketinget samtykke til, at regeringen kan ratificere overenskomst af 19. juni 1995 mellem parterne i Den Nordatlantiske Traktat og de øvrige deltagere i Partnerskab for Fred vedrørende status for deres styrker

med tillægsprotokol af samme dato og yderligere tillægsprotokol af 19. december 1997.

Stk. 2 giver udenrigsministeren bemyndigelse til at fastsætte regler om, at lovens §§ 2-5 tillige helt eller delvist skal gælde for tilsvarende overenskomster, som Danmark måtte indgå med andre lande. Denne bestemmelse indebærer sammenholdt med den i § 1, nr. 8, givne bemyndigelse til forsvarsministeren med hensyn til erstatningsforhold, at Folketinget giver samtykke til, at regeringen kan indgå tilsvarende aftaler med andre lande. Der vil være tale om aftaler, der omfatter status for fremmede styrker i Danmark, der deltager i aktiviteter uden for NATO- og Pfp-regi. Sådanne aktiviteter kan være aktiviteter af Pfp-lignende art eller aktiviteter i FN- og/eller OSCE-regi typisk med henblik på indsats inden for det fredsstøtende område. Der forventes f.eks. indgået en aftale mellem de lande, der deltager i etableringen af den multinationale FN-brigade SHIRBRIG, hvis hovedkvarter er placeret i Danmark. Deltagerlandene i SHIRBRIG omfatter såvel NATO- og Pfp-lande som andre FN-medlemslande.

Til nr. 3.

Ændringen af § 2 vil indebære, at den adgang, NATO-landenes militære myndigheder hidtil har haft til at udøve strafferetlig og disciplinær jurisdiktion på dansk territorium, udstrækkes til også at gælde for Pfp-lande.

Ordlyden af bestemmelsen foreslås herudover moderniseret i forhold til den gældende lovs § 2. Der er ikke herved tilsigtet nogen ændring af retstilstanden. Den særlige henvisning til grønlandsk territorium er dog udgået, idet ændringsloven sættes i kraft for Grønland ved særlig kongelig anordning, jf. bemærkningerne til § 3.

De nærmere regler for afsenderlandets jurisdiktionsudøvelse findes i NATO-statusoverenskomstens artikel VII, hvortil Pfp-statusoverenskomstens artikel I henviser.

NATO-statusoverenskomstens artikel VII indeholder regler om afsenderlandets militære myndigheds adgang til udøvelse af strafferetlig og disciplinær jurisdiktion i modtagerlandet, dels om modtagerlandets adgang til at udøve strafferetlig jurisdiktion over medlemmer af afsenderlandets styrker, civile elementer og pårørende.

Efter NATO-statusoverenskomstens artikel VII, stk. 1, litra a, er det en forudsætning for afsenderlandets udøvelse af jurisdiktion, at afsenderlandet har hjemmel hertil i sin egen lovgivning. Jurisdiktionsudøvelsen omfatter endvidere kun personer, som er un-

dergivet vedkommende lands militære lovgivning. Grænserne for jurisdiktion vil således være afhængig af indholdet af afsenderlandets militære lovgivning, der som regel kun omfatter personer, der er knyttet til afsenderlandets militære styrker eller som begår handlinger, der er rettet mod sådanne styrker eller mod afsenderlandets sikkerhed.

Den jurisdiktionskompetence, der tilkommer afsenderlandets militære myndigheder indskrænkes imidlertid væsentligt af bestemmelserne i artikel VII, stk. 4. Efter denne bestemmelse kan afsenderlandets militære myndigheder ikke udøve jurisdiktion over personer, der er statsborgere i eller har fast bopæl i modtagerlandet, medmindre de er medlemmer af afsenderlandets styrker. Denne begrænsning medfører, at et afsenderlands myndigheder i modtagerlandet kun kan udøve jurisdiktion over det pågældende lands egne militære styrker samt over personer, der uden at være statsborgere i modtagerlandet har midlertidigt ophold i dette. Det fremgår af bestemmelserne, at civilt personel, der er knyttet til afsenderlandets styrker, eller pårørende til sådant personel vil være undtaget fra afsenderlandets jurisdiktion, såfremt de pågældende ved statsborgerret eller fast bopæl er knyttet til modtagerlandet.

For lovovertredelser, som alene er strafbare efter afsenderlandets lovgivning, men ikke modtagerlandets, tillægger NATO-statusoverenskomsten under de ovennævnte betingelser udelukkende jurisdiktion for afsenderlandets myndigheder. Er det omvendte tilfældet, har modtagerlandet udelukkende jurisdiktion, selv med hensyn til medlemmer af afsenderlandets militære styrker.

Er en handling strafbar efter begge landes lovgivning, indeholder artikel VII, stk. 3, regler om hvilket af landene, der i sådanne tilfælde skal have fortrinsret. Det fremgår af stk. 3 litra b, at hovedreglen er, at modtagerlandet har fortrinsret, og undtagelse herfra gøres kun i de i stk. 3, litra a, udtrykkelig nævnte tilfælde (lovovertredelser rettet mod afsenderlandets ejendom eller sikkerhed samt mod de til afsenderlandet knyttede personer, samt lovovertredelser, der står i forbindelse med udøvelse af tjenstlige pligter). Uden for disse områder vil afsenderlandets jurisdiktion således være betinget af, at modtagerlandet undlader at gøre brug af sin fortrinsret til at udøve jurisdiktion, jf. artikel VII, stk. 3, litra c.

Til nr. 4.

Ordlyden af bestemmelsen foreslås moderniseret i forhold til den gældende lovs § 3. Der er ikke herved tilsigtet nogen ændring af retstilstanden. Den særlige

henvisning til grønlandsk strafferet er dog udgået, idet ændringsloven sættes i kraft for Grønland ved kongelig anordning, hvor en sådan henvisning skal indføres.

Til nr. 5.

§ 4 i den gældende lov foreslås ophævet, idet de almindeligt gældende regler i Danmark med hensyn til retshjælp kan finde anvendelse også i relation til retshjælpsforpligtelserne i relation til NATO-statusoverenskomsten, og i relation til alle tilsvarende overenskomster herunder Pfp-statusoverenskomsten.

Efter NATO-statusoverenskomstens artikel VII, stk. 6, litra a, jf. Pfp-statusoverenskomstens artikel I, skal modtagerlandets og afsenderlandets myndigheder bistå hinanden med at foretage alle nødvendige undersøgelser af lovovertrædelser og med at indsamle og forelægge bevismateriale, herunder foretage beslaglæggelse og, hvor der er anledning dertil, udlevere ting, der har forbindelse med en lovovertrædelse. Udleveringen af sådanne ting kan imidlertid gøres betinget af, at de tilbageleveres inden for et tidsrum, der fastsættes af den myndighed, der udleverer dem.

Med henblik på at muliggøre opfyldelse af pligten til at yde gensidig bistand ved tilvejebringelse af bevismateriale blev der i 1955-lovens § 4 indsat en bestemmelse, der gjorde de dagældende regler i retsplejelovens §§ 169-171 og 173 om vidnepligt, om vidneindkaldelse og vidnegodtgørelse samt om tvangsmidler mod modvillige vidner, jf. § 189, samt de tilsvarende grønlandske bestemmelser anvendelige med hensyn til vidneførsel for en fremmed domstol, der i overensstemmelse med NATO-statusoverenskomstens bestemmelser udøver jurisdiktion på dansk område. Der henvises i den forbindelse til Folketingstidende 1954-55, Tillæg A, sp. 1687.

Som det fremgår, indebærer artikel VII, stk. 6, litra a, en pligt for de deltagende stater til at bistå hinanden med at foretage alle nødvendige undersøgelser af lovovertrædelser og med at indsamle og forelægge bevismateriale, herunder foretage beslaglæggelser, og hvor der er anledning til det, udlevere ting, der har forbindelse med en lovovertrædelse. Den pågældende bestemmelse indeholder ikke bestemmelser, der pålægger de deltagende stater en udtrykkelig pligt til at kunne udlevere vidner tvangsmæssigt til et afsenderlands militære myndigheder med henblik på, at vidnet kan afgive forklaring personligt for disse myndigheder.

De almindeligt gældende regler indebærer, at strafprocessuelle tvangsindgreb, herunder pligtmæssig afgivelse af vidneforklaringer, til brug for straffesager i udlandet gennemføres ved danske domstole i medfør af retsplejeloven eller lovens analogi. Vægrer et vidne

sig f.eks. ved at afgive forklaring direkte for en udenlandsk domstol, fordi vidnet anser sig for omfattet af retsplejelovens vidneudelukkelses- eller vidnefritagelsesgrunde, jf. §§ 169-172, eller kan personlig vidneførsel af andre grunde ikke lade sig gøre, f.eks. fordi vidnet er frihedsberøvet i Danmark, vil der efter omstændighederne kunne afgives subsidieret forklaring for en dansk domstol efter retsplejelovens regler herom til brug for straffesagen i udlandet.

Efter tilsvarende retningslinier kan der beslaglægges bevismateriale, som befinder sig i Danmark, til brug for vedkommende straffesag.

De almindeligt gældende regler med hensyn til retshjælp er også lagt til grund i forbindelse med gennemførelsen af lov nr. 1099 af 21. december 1994 om strafforfølgning ved det internationale tribunal til pådømmelse af krigsforbrydelser i det tidligere Jugoslavien. Danske myndigheders retshjælp til tribunalet sker således efter retningslinier, der svarer til dem, der gælder ved retshjælp i forhold til udenlandske myndigheder, jf. herved Folketingstidende 1994-95, Tillæg A, side 418-419.

De almindeligt gældende regler, hvorefter strafprocessuelle tvangsindgreb, herunder pligtmæssig afgivelse af vidneforklaringer, til brug for straffesager i udlandet gennemføres ved danske domstole i medfør af retsplejeloven eller lovens analogi, jf. ovenfor, må bl.a. på denne baggrund antages at kunne anvendes også i tilfælde, hvor der er spørgsmål om at yde retshjælp til et afsenderlands militære myndigheder i medfør af NATO-statusoverenskomstens artikel VII, stk. 6, litra a.

Til nr. 6 og 7.

NATO-statusoverenskomstens artikel VII, stk. 11, forpligter hvert medlemsland til at søge en lovgivning gennemført, som det anser for nødvendig for på sit territorium at tilvejebringe tilstrækkelig sikring og beskyttelse af andre kontraherende parters installationer, udrustning, ejendom, arkiver og officielle aktstykker samt for at kunne straffe personer, som måtte overtræde en sådan lovgivning. Denne forpligtelse gælder i kraft af Pfp-statusoverenskomstens artikel I, også i relation til Pfp-landenes styrker.

Ved vedtagelsen af den nugældende lov i 1955 blev det lagt til grund, at straffelovens kapitel 12 om forbrydelser mod statens sikkerhed i vidt omfang også ville finde anvendelse på forbrydelser, som blev begået mod her i landet værende udsendte styrker, idet sådanne lovovertrædelser typisk ville berøre Danmarks sikkerhed, da formålet med NATO-landenes styrkers tilstedeværelse i Danmark er at sikre Danmarks for-

svar. Straffelovens § 109, § 110 og § 110a, som er indeholdt i straffelovens kapitel 12, fandtes dog ikke at give beskyttelse for fremmede NATO-landes styrker her i landet, og den nugældende lovs § 5 indeholder derfor bestemmelser, der giver fremmede NATO-landes styrker her i landet en tilsvarende beskyttelse.

Den nugældende lovs § 5 angår spionage mod militære styrker (straffelovens § 109), anden beskyttelse af dokumenter og genstande, der har sikkerhedsmæssig betydning for militære styrker (straffelovens § 110), og beskyttelse af militære forsvarsanlæg (straffelovens § 110a).

I modsætning til NATO er Pfp ikke et gensidigt militært samarbejde, som er beregnet på fælles forsvar i tilfælde af krig. Forbrydelser begået overfor herværende Pfp-landenes styrker kan derfor ikke i samme grad, som gælder for styrker fra NATO-lande, antages at berøre Danmarks sikkerhed og dermed at være beskyttet efter straffelovens kapitel 12. På grund af Pfp-samarbejdets karakter skønnes det heller ikke at være nødvendigt med en sådan strafferetlig beskyttelse. For så vidt angår straffelovens § 109 og 110 anses det dog for fornødent at gennemføre den samme beskyttelse for styrker fra Pfp-lande, som for styrker fra NATO-lande. En strafferetlig beskyttelse af militære forsvarsanlæg kommer derimod ikke på tale i relation til Pfp-landenes styrker. § 5 foreslås derfor udformet, således at den til straffelovens § 109 og 110, men ikke til § 110a svarende overtrædelse, finder anvendelse i relation til styrker fra Pfp-lande.

Til nr. 8

Ændringen indebærer en gennemførelse af Pfp-statusoverenskomstens artikel VIII.

Overenskomster om erstatningsmæssige forhold er hidtil fra dansk side blevet indgået og opfyldt på grundlag af tekstanmærkning nr. 65 på finanslovens § 12. Forsvarsministeriet (ændret i 1999-finansloven til nr. 106). Som følge af ændringen af loven kan denne tekstanmærkning udgå af kommende finanslove.

Tekstanmærkningen har et mere snævert anvendelsesområde end erstatningsbestemmelserne i NATO-statusoverenskomsten. Forsvarsministeren har således ikke hidtil haft umiddelbar mulighed for at indgå aftaler om erstatningsfriholdelse i forhold til tredje-land (modtagerlandet afgør kravet og udbetaler til skadelidte). Endvidere har der ikke været mulighed for at indgå aftaler om erstatningsfraskrivelse vedrørende skader, der er forvoldt ved forsæt eller grov uagtsomhed.

Ændringen vil således skabe det nødvendige grundlag for, at forsvarsministeren uden Folketingets/Fi-

nansudvalgets samtykke kan indgå og i hvert enkelt tilfælde opfylde Pfp-statusoverenskomsten og andre statusoverenskomster, der med hensyn til reguleringen af erstatningsmæssige forhold svarer til NATO- og Pfp-statusoverenskomsternes bestemmelser. Med de i dag gældende budgetretlige regler er opfyldelsen af sådanne aftaler normalt ikke betinget af finansministerens og Finansudvalgets forudgående tilslutning i hvert enkelt tilfælde, når udgiften afholdes inden for det pågældende ministeriums budgetramme.

Om behovet for at kunne indgå tilsvarende statusoverenskomster uden for NATO- og Pfp-sammenhæng kan det oplyses, at de senere års udsendelser af danske styrker med henblik på deltagelse i øvelser og fredsstøttende operationer m.v. i flere tilfælde er sket uden for NATO-samarbejdets rammer eller til områder uden for NATO-landenes territorier. Tilsvarende er der modtaget fremmede styrker i Danmark med henblik på deltagelse i samarbejdsaktiviteter, der falder uden for NATO-samarbejdets rammer. De nævnte aktiviteter er således faldet uden for NATO-statusoverenskomstens gyldighedsområde, og vil heller ikke være dækket af Pfp-samarbejdet. Som eksempler på de nævnte aktiviteter kan nævnes udsendelsen af styrker til det tidligere Jugoslavien i forbindelse med UNPROFOR (FN-regi) samt IFOR/SFOR (NATO-regi) uden for NATO-landenes territorium), udsendelsen af styrker til Albanien i forbindelse med ALBA (FN/OSCE-regi) og etableringen af den multilaterale FN-brigade SHIRBRIG, der har hovedkvarter i Danmark. Hertil kommer den almindelige modtagelse og udsendelse af styrker uden for NATO- og Pfp-samarbejdet, men efter principper, der svarer til Pfp's principper (d.v.s. i Pfp's ånd), som led i samarbejdet med de central- og østeuropæiske lande til fremme af stabiliteten og sikkerheden i Europa.

Aftaler med et indhold svarende til NATO- og Pfp-statusoverenskomsterne vil normalt blive forhandlet af og underskrevet af de deltagende landes forsvarsministre.

Ved fastsættelsen af det aftalemæssige grundlag for de nævnte aktiviteter har der fra andre deltagerlandes side ofte været udtrykt ønske om at anvende NATO-statusoverenskomstens regelsæt, bl.a. med hensyn til erstatningsforhold. Man har på baggrund af erfaringerne fra NATO-samarbejdet anset dette regelsæt for velfungerende og egnet til anvendelse i andre sammenhænge. Udenrigsministeriet anser det for rigtigst at opfyldelse sker ved tilvejebringelse af lovgrundlag.

Det må anses for hensigtsmæssigt, at der også uden for NATO- og Pfp-samarbejdets rammer kan indgås ensartede aftaler om erstatningsforholdene i forbin-

delse med internationale militære samarbejdsaktiviteter. NATO-statusoverenskomstens regelsæt udgør et kendt og velegnet grundlag herfor, hvilket udformningen af Pfp-statusoverenskomsten netop er udtryk for.

NATO-statusoverenskomstens erstatningsbestemmelser (artikel VIII) kan i hovedtræk beskrives således:

Ved skader på statsejendom, der benyttes af vedkommende stats land-, sø- eller luftstridskræfter, frafalder hver af parternes krav på erstatning, såfremt skaden er forvoldt under de i NATO-statusoverenskomstens artikel VIII, stk. 1 (i) eller (ii) nævnte omstændigheder. Parterne frafalder desuden krav på erstatning for deres egne udgifter i forbindelse med militært personels tilskadekomst eller død (den tilskadekomnes eller de efterlattes muligheder for at rejse erstatningskrav mod skadevolderen berøres ikke heraf).

I tilfælde af skade på anden statsejendom forvoldt under ovennævnte omstændigheder skal afgørelsen af, om der foreligger erstatningsgrundlag, og om erstatningens størrelse, såfremt der ikke er truffet anden aftale, træffes af en af parterne udpeget voldgiftsmand valgt blandt modtagerlandets statsborgere, der beklæder eller har beklædt en høj juridicel stilling. Det er endvidere bestemt, at de kontraherende parter i disse tilfælde gensidigt giver afkald på erstatning for skader under 9.670,- kr. De af voldgiftsmanden tilkendte erstatningsbeløb fordeles på samme måde som ved erstatningskrav, der hidrører fra skader på privat ejendom, jf. nedenfor.

Erstatningskrav fra modtagerlandets borgere opstået som følge af handlinger eller undladelser, der må tilskrives afsenderlandets styrker eller civile elementer under udøvelsen af tjenstlige pligter, skal afgøres af modtagerlandets myndigheder efter dettes lovgivning og foreløbigt betales af dette land, jf. NATO-statusoverenskomstens artikel VIII, stk. 5. De udbetalte erstatningsbeløb fordeles senere mellem de kontraherende parter i overensstemmelse med de i NATO- og Pfp-statusoverenskomsterne specificerede regler, der i hovedtræk går ud på følgende:

Såfremt afsenderlandet alene er ansvarligt for skadens opståen, skal dette endeligt bære 75 % af erstatningsbeløbet og modtagerlandet 25 %. Når mere end ét land er ansvarligt for skadens opståen, eller hvor det ikke er muligt særligt at pålægge et enkelt eller flere af de kontraherende parter værn ansvaret for skaden, skal erstatningsbeløbet fordeles ligeligt mellem de pågældende kontraherende parter; dersom modtagerlandet ikke er et af de således flere ansvarlige eller i alt fald implicerede lande, skal dets bidrag udgøre halv-

delen af det beløb, der skal udredes af hvert af de pågældende afsenderlande.

Det bør fremhæves, at de her omhandlede erstatningsregler kun gælder for skade fremkaldt ved handlinger foretaget i forbindelse med tjenestens udøvelse. Ved skader forårsaget af medlemmer af afsenderlandets styrker m.v. udenfor tjenestens udøvelse kan de af modtagerlandets myndigheder afgjorte erstatningskrav - såfremt de ikke dækkes af afsenderlandets myndigheder - gennemføres på sædvanlig måde overfor vedkommende skadevolder, d.v.s. eventuelt ved medvirken af modtagerlandets domstole m.v.

I tilfælde af skader fremkaldt ved handlinger uden forbindelse med tjenestens udøvelse hæfter modtagerlandet ikke for erstatningskrav mod afsenderlandets personel.

Spørgsmålet om, hvorvidt en skadegørende handling falder indenfor eller udenfor begrebet »udøvelse af tjenstlige pligter«, skal i tilfælde af uenighed herom endeligt afgøres af ovennævnte voldgiftsmand.

Bestemmelserne om afvikling af erstatningskrav finder ikke anvendelse på krigsskade, jf. NATO-statusoverenskomstens artikel VIII, stk. 2 og 5.

Bestemmelserne om den formelle fremgangsmåde ved fremsættelse af erstatningskrav, sagsanlæg m.v., jf. NATO-statusoverenskomstens artikel VIII, nødvendiggør ikke lovhjæmmel. Som det fremgår af NATO-statusoverenskomstens artikel VIII, stk. 9, kan medlemmer af afsenderlandets styrker sagsøges ved modtagerlandets domstole, og den i stk. 9 indeholdte begrænsning (tvangsfuldbyrdelse af visse domme) er uden reel betydning, da modtagerlandet i de tilfælde, hvor begrænsningen gælder, skal udrede den idømte erstatning.

Til nr. 9

Med ændringsloven foreslås § 7 ophævet.

NATO-statusoverenskomstens artikel X-XI vedrører fritagelse fra moms og beskatning. Gennemførelse af disse bestemmelser såvel i relation til Pfp-statusoverenskomsten som i relation til andre lignende overenskomster, som Danmark måtte indgå, kræver ikke længere særskilt lovhjæmmel, idet der i henhold til lov om told og importafgifter (toldloven) og lov om moms (momsloven) er hjemmel til at tillade told- og afgiftsfritagelse for de i NATO-statusoverenskomstens artikel XI omhandlede fritagelser. Den generelle told- og afgiftsfritagelse sker efter § 4, nr. 3, i toldloven. Herudover kan der i henhold til toldlovens § 5 samt momslovens § 36, stk. 3, ske told- og moms-fritagelse ved indførsel af materiel. Det skal i forbindelse med toldlovens § 5 og momslovens § 36, stk. 3, be-

mærkes, at betegnelsen »NATO« skal fortolkes bredt således, at Partnerskab for Fred og tilsvarende overenskomster er omfattet af bestemmelserne.

For så vidt angår de direkte skatter, herunder indkomstbeskatning, bemærkes, at den persongruppe, som er omfattet af NATO- og Pfp-statusoverenskomsterne i hovedsagen, vil opholde sig i Danmark i perioder af ganske kort varighed, typisk i forbindelse med øvelsesvirksomhed. De pågældende vil derfor for hovedpartens vedkommende hverken blive fuldt eller begrænset skattepligtige her i landet.

Personer, der er omfattet af NATO-statusoverenskomsten, og som tager længerevarende ophold i Danmark, indrømmes af skatteministeren skattefritagelse i henhold til lov nr. 567 af 30. november 1983 om retigheder og immuniteter for internationale organisationer. Tilsvarende vilkår vil kunne indrømmes for personer omfattet af Pfp-statusoverenskomsten med tilfølgende protokoller eller lignende aftaler.

Til § 2

Med § 2 bestemmes, at loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelse i Lovtidende.

Til § 3

§ 3 bestemmer, at ændringsloven ikke er gældende for Færøerne og Grønland, men at den ved kongelig anordning helt eller delvist kan sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger i overensstemmelse med sædvanlig dansk praksis. Danmark har den 2. februar 1998 meddelt deltagerne i Det Euroatlantiske Partnerskabsråd, at Pfp-statusoverenskomsten indtil videre vil blive gennemført i Danmark med forbehold for Færøerne og Grønland i overensstemmelse med sædvanlig dansk praksis.

Dette indebærer, at den oprindelige lov gælder for Færøerne og Grønland i uændret form, indtil nærværende ændringslov helt eller delvist måtte blive sat i kraft for disse landsdele.

**AGREEMENT AMONG THE STATES
PARTIES TO THE NORTH ATLANTIC
TREATY AND THE OTHER STATES
PARTICIPATING IN THE PARTNERSHIP
FOR PEACE REGARDING THE STATUS
OF THEIR FORCES**

The States Parties to the North Atlantic Treaty done in Washington on 4 April 1949 and the States which accept the invitation to Partnership for Peace issued and signed by the heads of state and government of the Member States of the North Atlantic Treaty Organisation in Brussels on 10 January 1994 and which subscribe to the Partnership for Peace Framework Document;

Constituting together the States participating in the Partnership for Peace;

Considering that the forces of one State Party to the present Agreement may be sent and received, by arrangement, into the territory of another State Party;

Bearing in mind that the decisions to send and to receive forces will continue to be the subject of separate arrangements between the States Parties concerned;

Desiring, however, to define the status of such forces while in the territory of another State Party;

Recalling the Agreement between the States Parties to the North Atlantic Treaty regarding the status of their forces done at London on 19 June 1951;

Have agreed as follows:

ARTICLE I

Except as otherwise provided for in the present Agreement and any additional protocol in respect to its own Parties, all States Parties to the present Agreement shall apply the provisions of the Agreement between Parties to the North Atlantic Treaty regarding the status of their forces, done at London on 19 June 1951, hereinafter referred to as the NATO SOFA, as if all State Parties to the present Agreement were Parties to the NATO SOFA.

Oversættelse

**OVERENSKOMST MELLEM
DELTAGERNE I DEN
NORDATLANTISKE TRAKTAT OG DE
ØVRIGE DELTAGENDE STATER I
PARTNERSKAB FOR FRED
VEDRØRENDE STATUS FOR DERES
STYRKER**

De deltagende stater i Den Nordatlantiske Traktat, undertegnet i Washington den 4. april 1949, og de stater, der tager imod invitationen til Partnerskab for Fred, udfærdiget og undertegnet af stats- og regeringscheferne i Den Nordatlantiske Traktats Organisation i Bruxelles den 10. januar 1994, og som tilslutter sig Partnerskab for Fred-rammedokumentet;

som tilsammen udgør de deltagende stater i Partnerskab for Fred;

som tager i betragtning, at en deltagers styrker ifølge aftale kan blive udsendt til og modtaget på en anden deltagers territorium;

som er indforstået med, at beslutninger om udsendelse og modtagelse af styrker fortsat vil være genstand for sær aftaler mellem vedkommende deltagere;

som imidlertid ønsker at fastsætte status for sådanne styrker, når disse opholder sig på en anden deltagers territorium;

som erindrer den i London den 19. juni 1951 udfærdigede overenskomst mellem deltagerne i Den Nordatlantiske Traktat vedrørende status for deres styrker;

er blevet enige om følgende:

ARTIKEL I

Medmindre andet er bestemt i nærværende overenskomst og eventuelle tillægsprotokoller med hensyn til deltagerne i overenskomsten, skal alle deltagende stater i nærværende overenskomst anvende bestemmelserne i den i London den 19. juni 1951 udfærdigede overenskomst mellem deltagerne i Den Nordatlantiske Traktat vedrørende status for deres styrker, i det følgende kaldet NATO/SOFA-overenskomsten, som om alle deltagerne i nærværende overenskomst deltog i NATO/SOFA-overenskomsten.

ARTICLE II

1. In addition to the area to which the NATO SOFA applies the present Agreement shall apply to the territory of all States Parties to the present Agreement which are not Parties to the NATO SOFA.

2. For the purposes of the present Agreement, references in the NATO SOFA to the North Atlantic Treaty area shall be deemed also to include the territories referred to in paragraph 1 of the present article, and references to the North Atlantic Treaty shall be deemed to include the Partnership for Peace.

ARTICLE III

For purposes of implementing the present Agreement with respect to matters involving Parties that are not Parties to the NATO SOFA, provisions of the NATO SOFA that provide for requests to be submitted, or differences to be referred to the North Atlantic Council, the Chairman of the North Atlantic Council Deputies or an Arbitrator shall be construed to require the Parties concerned to negotiate between or among themselves without recourse to any outside jurisdiction.

ARTICLE IV

The present Agreement may be supplemented or otherwise modified in accordance with international law.

ARTICLE V

1. The present Agreement shall be open for signature by any State that is either a contracting Party to the NATO SOFA, or that accepts the invitation to the Partnership for Peace and subscribes to the Partnership for Peace Framework Document.

2. The present Agreement shall be subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Government of the United States of America, which shall notify all signatory States of each such deposit.

ARTIKEL II

1. Ud over NATO/SOFA-overenskomstens gyldighedsområde skal nærværende overenskomst finde anvendelse på territoriet tilhørende alle de deltagere i nærværende overenskomst, der ikke deltager i NATO/SOFA-overenskomsten.

2. Med henblik på nærværende overenskomst skal henvisninger i NATO/SOFA-overenskomsten til Den Nordatlantiske Traktats område anses for også at omfatte de i nærværende artikels stk. 1 omtalte territorier, og henvisninger til Den Nordatlantiske Traktat skal anses for at omfatte Partnerskab for Fred.

ARTIKEL III

Med henblik på gennemførelsen af nærværende overenskomst for så vidt angår forhold vedrørende deltagende stater, som ikke deltager i NATO/SOFA-overenskomsten, skal bestemmelserne i NATO/SOFA-overenskomsten om, at anmodninger skal rettes til eller uoverensstemmelser henvises til Det Nordatlantiske Råd, Det Nordatlantiske Stedfortræderråds formand eller en voldgiftsmand, forstås således, at spørgsmålet kræves afgjort ved forhandling mellem de berørte deltagere uden rekurs til nogen udenforstående myndighed.

ARTIKEL IV

Nærværende overenskomst kan suppleres eller på anden måde ændres i overensstemmelse med folkeretten.

ARTIKEL V

1. Nærværende overenskomst står åben for undertegnelse af enhver stat, der enten er kontraherende part i NATO/SOFA-overenskomsten, eller som tager imod invitationen til Partnerskab for Fred og tilslutter sig Partnerskab for Fred-rammedokumentet.

2. Nærværende overenskomst skal ratificeres, tiltrædes eller godkendes. Ratifikations-, tiltrædelses- eller godkendelsesinstrumenterne skal deponeres hos Amerikas Forenede Staters regering, som skal underrette alle signatarstaterne om hver enkelt deponering.

3. Thirty days after three signatory States, at least one of which is a Party to the NATO SOFA and one of which has accepted the invitation to the Partnership for Peace and subscribed to the Partnership for Peace Framework Document, have deposited their instruments of ratification, acceptance or approval, the present Agreement shall enter into force in respect of those States. It shall enter into force in respect of each other signatory State thirty days after the date of deposit of its instrument.

ARTICLE VI

The present Agreement may be denounced by any Party to this Agreement by giving written notification of denunciation to the Government of the United States of America, which will notify all signatory States of each such notification. The denunciation shall take effect one year after receipt of the notification by the Government of the United States of America. After the expiration of this period of one year, the present Agreement shall cease to be in force as regards the Party that denounces it, except for the settlement of outstanding claims that arose before the day on which the denunciation takes effect, but shall continue to be in force for the remaining Parties.

In witness whereof, the undersigned, being duly authorised by their respective governments, have signed this Agreement.

Done in Brussels, this 19th day of June 1995, in the English and French languages, both texts being equally authoritative, in a single original which shall be deposited in the archives of the Government of the United States of America. The Government of the United States of America shall transmit certified copies thereof to all the signatory States.

3. 30 dage efter at tre signatarstater, hvoraf mindst én er kontraherende part i NATO/SOFA-overenskomsten og én har taget imod invitationen til Partnerskab for Fred og tilsluttet sig Partnerskab for Fred-rammedokumentet, har deponeret deres ratifikations-, tiltrædelses- eller godkendelsesinstrumenter, træder nærværende overenskomst i kraft i forhold til de pågældende stater. I forhold til enhver anden signatarstat træder konventionen i kraft 30 dage efter deponeringen af den pågældende stats instrument.

ARTIKEL VI

Nærværende overenskomst kan opsiges af enhver af deltagerne i overenskomsten ved skriftlig opsigelsesmeddelelse til Amerikas Forenede Staters regering, som skal underrette alle signatarstater om enhver sådan meddelelse. Opsigelsen skal træde i kraft et år efter, at Amerikas Forenede Staters regering har modtaget meddelelsen. Efter udløbet af denne periode på et år skal nærværende overenskomst ophøre med at være i kraft i forhold til den part, som har opsagt den, bortset fra afvikling af udestående krav opstået inden datoen for opsigelsens ikrafttrædelse, men skal forblive i kraft imellem de øvrige deltagere.

Til bekræftelse heraf har undertegnede, der er behørigt bemyndigede af deres respektive regeringer, underskrevet nærværende overenskomst.

Udfærdiget i Bruxelles den 19. juni 1995 på engelsk og fransk, begge tekster af samme gyldighed, i et enkelt originaleksemplar, som skal deponeres i Amerikas Forenede Staters regerings arkiver. Amerikas Forenede Staters regering skal fremsende bekræftede genparter heraf til samtlige signatarstater.

PFØ-statusoverenskomsten
Liste over deltagere pr. 12. november 1998

Land	Underskrift	Dato for ratifikation
Albanien	10. oktober 1996.	9. maj 1996.
Azerbajjan	15. januar 1998.	
Belgien	31. oktober 1995.	10. oktober 1997.
Bulgarien	16. oktober 1995.	29. maj 1996.
Canada	13. oktober 1995.	2. maj 1996.
Danmark	3. juli 1995.	
Estland	29. august 1995.	7. august 1996.
Finland	16. december 1996.	2. juli 1997.
Frankrig	1. december 1995.	
Georgien	18. juli 1995.	19. maj 1997.
Grækenland	9. oktober 1997.	
Island	10. marts 1997.	
Italien	14. marts 1996.	23. september 1998.
Kazakhstan	31. juli 1996.	6. november 1997.
Letland	13. december 1995.	19. april 1996.
Litauen	31. januar 1996.	15. august 1996.
Luxembourg	18. februar 1997.	
Den tidligere jugoslaviske republik Makedonien	30. maj 1996.	19. juni 1996.
Moldova	6. september 1996.	1. oktober 1997.
Nederlandene	5. februar 1996.	26. juni 1997.
Norge	19. juni 1995.	4. oktober 1996.
Polen	3. november 1995.	4. april 1997.
Portugal	8. september 1997.	
Rumænien	3. november 1995.	5. juni 1996.
Slovakiet	11. august 1995.	13. december 1995.
Slovenien	31. juli 1995.	18. januar 1996.
Spanien	16. december 1996.	4. februar 1998.
Storbritanien	5. marts 1995.	
Sverige	4. april 1996.	13. november 1996.
Tjekkiet	2. november 1995.	27. marts 1996.
Tyrkiet	5. februar 1996.	
Tyskland	20. juli 1995.	24. september 1998.
Ukraine	6. maj 1996.	
Ungarn	21. juni 1995.	14. december 1995.
USA	19. juni 1995.	9. august 1995.
Uzbekistan	24. juli 1996.	30. januar 1997.
Østrig	16. januar 1997.	3. august 1998.

Oversættelse

ADDITIONAL PROTOCOL TO THE AGREEMENT AMONG THE STATES PARTIES TO THE NORTH ATLANTIC TREATY AND THE OTHER STATES PARTICIPATING IN THE PARTNERSHIP FOR PEACE REGARDING THE STATUS OF THEIR FORCES

The States Parties to the present Additional Protocol to the Agreement among the State Parties to the North Atlantic Treaty and the other States participating in the Partnership for Peace regarding the status of their forces, hereinafter referred to as »the Agreement«;

Considering that the death penalty is not provided for under the domestic legislation of some Parties to the Agreement;

Have agreed as follows:

ARTICLE I

Insofar as it has jurisdiction according to the provisions of the Agreement, each State Party to the present Additional Protocol shall not carry out a death sentence with regard to any member of a force and its civilian component, and their dependents from any other State Party to the present Additional Protocol.

ARTICLE II

1. The present Protocol shall be open for signature by any signatory of the Agreement.

2. The present Protocol shall be subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Government of the United States of America, which shall notify all signatory States of each such deposit.

3. The present Protocol shall enter into force 30 days after the date of deposit of the instrument of ratification, acceptance or approval by three signatory States, at least one of which is a Party of the NATO SOFA and one of which is a State having accepted the invitation to join the Partnership for Peace and having subscribed to the Partnership for Peace Framework Document.

TILLÆGSPROTOKOL TIL OVERENSKOMST MELLEM DELTAGERNE I DEN NORDATLANTISKE TRAKTAT OG DE ØVRIGE DELTAGENDE STATER I PARTNERSKAB FOR FRED VEDRØRENDE STATUS FOR DERES STYRKER

De deltagende stater i nærværende tillægsprotokol til overenskomst mellem deltagerne i Den Nordatlantiske Traktat og de øvrige deltagende stater i Partnerskab for Fred vedrørende status for deres styrker, i det følgende kaldet »overenskomsten«;

som tager i betragtning, at der i nogle af overenskomstdeltagernes nationale lovgivning ikke forskrives dødsstraf;

er blevet enige om følgende:

ARTIKEL I

Enhver deltagende stat i nærværende tillægsprotokol, forsåvidt den pågældende stat har jurisdiktion i overensstemmelse med bestemmelserne i overenskomsten, må ikke fuldbyrde en dødsstraf for så vidt angår medlemmer af en styrke og et civilt element og sådanne medlemmers pårørende fra enhver anden deltagende stat i nærværende tillægsprotokol.

ARTIKEL II

1. Nærværende protokol står åben for undertegnelse af enhver signatarstat i overenskomsten.

2. Nærværende protokol skal ratificeres, tiltrædes eller godkendes. Ratifikations-, tiltrædelses- eller godkendelsesinstrumenterne skal deponeres hos Amerikas Forenede Staters regering, som skal underrette alle signatarstaterne om hver enkelt deponering.

3. Nærværende protokol træder i kraft 30 dage efter den dato, hvor ratifikations-, tiltrædelses- eller godkendelsesinstrumenterne er deponeret af tre signatarstater, hvoraf mindst én er kontraherende part i NATO/SOFA-overenskomsten og én har taget imod invitationen til Partnerskab for Fred og tilsluttet sig Partnerskab for Fred-rammedokumentet.

4. The present Protocol shall come into force in respect of each other signatory State on the date of the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval with the Government of the United States of America.

Done in Brussels, this nineteenth day of June 1995 in the English and French languages, both texts being equally authoritative, in a single original which shall be deposited in the archives of the Government of the United States of America. The government of the United States of America shall transmit certified copies thereof to all the signatory States.

4. Nærværende protokol træder i kraft i forhold til enhver anden signatarstat på datoen for den pågældende stats deponering af sit ratifikations-, tiltrædelses- eller godkendelsesinstrument hos Amerikas Forenede Staters regering.

Udfærdiget i Bruxelles den 19. juni 1995 på engelsk og fransk, begge tekster af samme gyldighed, i et enkelt originaleksemplar, som skal deponeres i Amerikas Forenede Staters regerings arkiver. Amerikas Forenede Staters regering skal fremsende bekræftede genpartier heraf til samtlige signatarstater.

Tillægsprotokol af 19. juni 1995
Liste over deltagere pr. 12. november 1998

Land	Underskrift	Dato for ratifikation
Albanien	10. oktober 1996	9. maj 1996
Azerbajjan	15. januar 1998	
Belgien	31. oktober 1995	10. oktober 1997
Bulgarien	16. oktober 1995	29. maj 1996
Canada	13. oktober 1995	2. maj 1996
Danmark	3. juli 1995	
Estland	29. august 1995	7. august 1996
Finland	16. december 1996	1. august 1997
Frankrig	1. december 1995	
Georgien	18. juli 1995	19. maj 1997
Grækenland	9. oktober 1997	
Island	10. marts 1997	
Italien	14. marts 1996	23. september 1998
Kazakhstan	31. juli 1996	6. november 1997
Letland	13. december 1995	19. april 1996
Litauen	31. januar 1996	15. august 1996
Luxembourg	18. februar 1997	
Den tidligere jugoslaviske republik Make- donien	30. maj 1996	19. juni 1996
Moldova	6. september 1996	1. oktober 1997
Nederlandene	5. februar 1996	26. juni 1997
Norge	19. juni 1995	4. oktober 1996
Polen	3. november 1995	4. april 1997
Portugal	8. september 1997	
Rumænien	3. november 1995	5. juni 1996
Slovakiet	11. august 1995	18. september 1996
Slovenien	31. juli 1995	18. januar 1996
Spanien	16. december 1996	4. februar 1998
Sverige	4. april 1996	13. november 1996
Tjekkiet	2. november 1995	27. marts 1996
Tyskland	20. juli 1995	24. september 1998
Ungarn	21. juni 1995	14. december 1995
Uzbekistan	24. juli 1996	30. januar 1997
Østrig	27. marts 1997	2. september 1998

Oversættelse

**FURTHER ADDITIONAL PROTOCOL TO
THE AGREEMENT AMONG THE
STATES PARTIES TO THE NORTH
ATLANTIC TREATY AND THE OTHER
STATES PARTICIPATING IN THE
PARTNERSHIP FOR PEACE
REGARDING THE STATUS OF THEIR
FORCES**

Considering the »Agreement among the States Parties to the North Atlantic Treaty and the other States Participating in the Partnership for Peace regarding the Status of their Forces« and the Additional Protocol thereto, both done at Brussels, June 19, 1995;

Considering the need to establish and regulate the status of NATO military headquarters and headquarters personnel in the territory of States participating in the Partnership for Peace in order to facilitate the relationship with the Armed Forces of individual Partnership for Peace nations;

Considering the need to provide appropriate status for personnel of the Armed Forces of Partner States attached to or associated with NATO military headquarters; and

Considering that the circumstances in particular NATO Member States or Partner States may make it desirable to meet the needs described above through the means of the present Protocol;

The Parties to the present Protocol have agreed as follows:

ARTICLE I

For the purposes of the present Protocol, the expression

1. »Paris Protocol« means the »Protocol on the Status of International Military Headquarters set up pursuant to the North Atlantic Treaty«, done at Paris, August 28, 1952.

a. The »Agreement«, wherever the expression appears in the Paris Protocol, shall be construed to mean the NATO Status of Forces Agreement as made applicable through the »Agreement among the States Parties to the

**YDERLIGERE TILLÆGSPROTOKOL
TIL OVERENSKOMST MELLEM
DELTAGERNE I DEN
NORDATLANTISKE TRAKTAT OG DE
ØVRIGE DELTAGENDE STATER I
PARTNERSKAB FOR FRED
VEDRØRENDE STATUS FOR DERES
STYRKER**

De deltagende stater i nærværende tillægsprotokol,

som tager hensyn til »Overenskomsten mellem deltagerne i Den Nordatlantiske Traktat og de øvrige deltagende stater i Partnerskab for Fred vedrørende status for deres styrker« og tillægsprotokollen dertil, begge udfærdiget i Bruxelles den 19. juni 1995;

som tager i betragtning, at der er behov for at etablere og regulere status for NATO's militære hovedkvarterer og hovedkvarterpersonel på de i Partnerskab for Fred deltagende staters territorium med henblik på at lette samarbejdet med individuelle Partnerskab for Fred-nationers væbnede styrker;

som tager i betragtning, at der er behov for at sikre en passende status for det personel i de deltagende staters væbnede styrker, der er knyttet til eller forbundet med NATO's militære hovedkvarterer; og

som tager i betragtning, at det på grund af forholdene i navnlig NATO's medlemsstater og partnerstater kan være ønskværdigt at tage nærværende protokol i anvendelse til at imødekomme de ovenfor anførte behov;

er blevet enige om følgende:

ARTIKEL I

I nærværende protokol anvendes følgende terminologi:

1. »Paris-Protokollen« betyder »Protokollen om status for internationale militære hovedkvarterer oprettet i henhold til Den Nordatlantiske Traktat«, udfærdiget i Paris den 28. august 1952.

a. »Overenskomsten«, uanset hvor udtrykket måtte forekomme i Paris-Protokollen, skal forstås som NATO's overenskomst om styrkernes status, som har fået gyldighed ved »Overenskomsten mellem deltagerne i Den

F. t. l. vedr. gennemførelse af overenskomst om retsstillingen for NATO-styrker m.v.

North Atlantic Treaty and the other States participating in the Partnership for Peace regarding the Status of their Forces,« done at Brussels, June 19, 1995.

- b. The »force« and »civilian component«, wherever those expressions appear in the Paris Protocol, have the meanings defined in Article 3 of the Paris Protocol and shall also include such persons attached to or associated with NATO military headquarters from other States Parties participating in the Partnership for Peace.
- c. »Dependent«, wherever the expression appears in the Paris Protocol, means the spouse of a member of a force or civilian component as defined in paragraph b. of the present Article, or a child of such member depending on him or her for support.

2. »PfP SOFA,« wherever the expression appears in the present Protocol, means the »Agreement among the States Parties to the North Atlantic Treaty and the other States Participating in the Partnership for Peace regarding the Status of their Forces,« done at Brussels, June 19, 1995.

3. »NATO« means the North Atlantic Treaty Organization.

4. »NATO military headquarters« means Allied Headquarters and other international military headquarters or organizations falling within Article 1 and Article 14 of the Paris Protocol.

ARTICLE II

Without prejudice to the rights of States which are Members of NATO or participants in the Partnership for Peace but which are not Parties to the present Protocol, the Parties hereto shall apply provisions identical to those set forth in the Paris Protocol, except as modified in the present Protocol, with respect to the activities of NATO military headquarters and their military and civilian personnel carried out in the territory of a Party hereto.

Nordatlantiske Traktat og de øvrige deltagende stater i Partnerskab for Fred vedrørende status for deres styrker«, udfærdiget i Bruxelles den 19. juni 1995.

- b. »Styrke« og »civilt element«, uanset hvor udtrykkene måtte forekomme i Paris-Protokollen, skal forstås som defineret i Paris-Protokollens artikel 3 og omfatter endvidere sådanne personer, der er knyttet til eller forbundet med NATO's militære hovedkvarterer, og som kommer fra andre deltagende stater i Partnerskab for Fred.
- c. »Pårorende«, uanset hvor udtrykket måtte forekomme i Paris-Protokollen, skal forstås som ægtefællen til et medlem af en styrke eller et civilt element som defineret i stk. b. i nærværende artikel eller et sådant medlems barn, som er økonomisk afhængig af det pågældende medlem.

2. »Pff/SOFA-overenskomsten«, uanset hvor udtrykket måtte forekomme i nærværende protokol, skal forstås som »Overenskomsten mellem deltagerne i Den Nordatlantiske Traktat og de øvrige deltagende stater i Partnerskab for Fred vedrørende status for deres styrker«, udfærdiget i Bruxelles den 19. juni 1995.

3. »NATO« skal forstås som Den Nordatlantiske Traktats organisation.

4. »NATO's militære hovedkvarterer« skal forstås som det allierede hovedkvarter samt andre internationale militære hovedkvarterer eller organisationer, der er omfattet af artikel 1 og artikel 14 i Paris-Protokollen.

ARTIKEL II

Uden præjudice for de staters rettigheder, der er medlemmer af NATO eller deltager i Partnerskab for Fred, men som ikke deltager i nærværende protokol, skal deltagerne i nærværende protokol anvende de samme bestemmelser som de i Paris-Protokollen indeholdte bestemmelser, medmindre der er foretaget ændringer heraf i nærværende Protokol, for så vidt angår aktiviteter, der udføres af NATO's militære hovedkvarterer og disses militære og civile personel på en i nærværende Protokols deltagende stats territorium.

ARTICLE III

1. In addition to the area to which the Paris Protocol applies, the present Protocol shall apply to the territory of all States Parties to the present Protocol, as described in Article II paragraph 1 of the PfP SOFA.

2. For purposes of the present Protocol, references in the Paris Protocol to the North Atlantic Treaty area shall be deemed to include the territories referred to in paragraph 1 of the present Article.

ARTICLE IV

For purposes of implementing the present Protocol with respect to matters involving Partner States, provisions of the Paris Protocol that provide for differences to be referred to the North Atlantic Council shall be construed to require the Parties concerned to negotiate between or among themselves without recourse to any outside jurisdiction.

ARTICLE V

1. The present Protocol shall be open for signature by any State that is a signatory of the PfP SOFA.

2. The present Protocol shall be subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Government of the United States of America, which shall notify all signatory States of each such deposit.

3. As soon as two or more signatory States have deposited their instruments of ratification, acceptance or approval, the present Protocol shall come into force in respect of those States. It shall come into force in respect of each other signatory State on the date of the deposit of its instrument.

ARTICLE VI

The present Protocol may be denounced by any Party to this Protocol by giving written notification of denunciation to the Government of the United States of America, which will notify all signatory States of each such notification. The denunciation shall take effect one year after

ARTIKEL III

1. Ud over Paris-Protokollens gyldighedsområde skal nærværende protokol finde anvendelse på territoriet tilhørende alle de deltagende stater i nærværende protokol som beskrevet i artikel II, stk. 1, i PfP/SOFA-overenskomsten.

2. Med henblik på nærværende protokol skal henvisninger i Paris-Protokollen til Den Nordatlantiske Traktats område anses for også at omfatte de i nærværende artikels stk. 1 omtalte territorier.

ARTIKEL IV

Med henblik på gennemførelsen af nærværende protokol for så vidt angår forhold vedrørende partnerstater, skal bestemmelserne i Paris-Protokollen om, at uoverensstemmelser henvises til Det Nordatlantiske Råd, forstås således, at spørgsmålet kræves afgjort ved forhandling mellem de berørte deltagere uden rekurs til nogen udenforstående myndighed.

ARTIKEL V

1. Nærværende protokol står åben for undertegnelse af enhver stat, der er kontraherende part i PfP/SOFA-overenskomsten.

2. Nærværende protokol skal ratificeres, tiltrædes eller godkendes. Ratifikations-, tiltrædelses- eller godkendelsesinstrumenterne skal deponeres hos Amerikas Forenede Staters regering, som skal underrette alle signatarstaterne om hver enkelt deponering.

3. Så snart to eller flere signatarstater har deponeret deres ratifikations-, tiltrædelses- eller godkendelsesinstrumenter, træder nærværende protokol i kraft i forhold til de pågældende stater. I forhold til enhver anden signatarstat træder konventionen i kraft pr. datoen for deponeringen af den pågældende stats instrument.

ARTIKEL VI

Nærværende protokol kan opsiges af enhver af deltagerne i protokollen ved skriftlig opsigelsesmeddelelse til Amerikas Forenede Staters regering, som skal underrette alle signatarstater om enhver sådan meddelelse. Opsigelsen skal træde i kraft et år, efter at Amerikas Forenede

receipt of notification by the Government of the United States of America. After the expiration of this period of one year, the present Protocol shall cease to be in force as regards the Party that denounces it, except for the settlement of outstanding claims that arose before the day on which the denunciation takes effect, but shall continue in force for the remaining Parties.

In witness whereof, the undersigned, being duly authorized, have signed this Protocol.

Done in Brussels, this nineteenth day of December, 1997 in the English and French languages, both texts being equally authoritative in a single original which shall be deposited in the Archives of the government of the United States of America. The government of the United States of America shall transmit certified copies thereof to all the signatory States.

Staters regering har modtaget meddelelsen. Efter udløbet af denne periode på et år skal nærværende protokol ophøre med at være i kraft i forhold til den part, som har opsagt den, bortset fra afvikling af udestående krav opstået inden datoen for opsigelsens ikrafttrædelse, men skal forblive i kraft imellem de øvrige deltagere.

Til bekræftelse heraf har undertegnede, der er behørigt bemyndigede af deres respektive regeringer, underskrevet nærværende protokol.

Udfærdiget i Bruxelles den 19. december 1997 på engelsk og fransk, begge tekster af samme gyldighed, i et enkelt originaleksemplar, som skal deponeres i Amerikas Forenede Staters regerings arkiver. Amerikas Forenede Staters regering skal fremsende bekræftede genpartier heraf til samtlige signatarstater.

**Bekendtgørelse nr. 44 af 11. august 1955 i Lovtidende C
(NATO-statusoverenskomsten af 19. juni 1951)**

Oversættelse

**AGREEMENT BETWEEN THE PARTIES
TO THE NORTH ATLANTIC TREATY
REGARDING THE STATUS OF THEIR
FORCES**

**OVERENSKOMST MELLEM
DELTAGERNE I DEN
NORDATLANTISKE TRAKTAT
VEDRØRENDE STATUS FOR DERES
STYRKER**

The Parties to the North Atlantic Treaty signed in Washington on 4th April, 1949,

Considering that the forces of one Party may be sent, by arrangement, to serve in the territory of another Party;

Bearing in mind that the decision to send them and the conditions under which they will be sent, in so far as such conditions are not laid down by the present Agreement, will continue to be the subject of separate arrangements between the Parties concerned;

Desiring, however, to define the status of such forces while in the territory of another Party;

Have agreed as follows:

Article I

1. In this Agreement the expression:
- (a) »force« means the personnel belonging to the land, sea or air armed services of one Contracting Party when in the territory of another Contracting Party in the North Atlantic Treaty area in connexion with their official duties, provided that the two Contracting Parties concerned may agree that certain individuals, units or formations shall not be regarded as constituting or included in a »force« for the purposes of the present Agreement;
 - (b) »civilian component« means the civilian personnel accompanying a force of a Contracting Party who are in the employ of an armed service of that Contracting Party, and who are not stateless persons, nor nationals of any State which is not a Party to the North Atlantic Treaty, nor nationals of, nor ordinarily resident in, the State in which the force is located;
 - (c) »dependent« means the spouse of a member of a force or of a civilian component, or a child of such member depending on him or her for support;

Deltagerne i Den nordatlantiske Traktat, undertegnet i Washington den 4. april 1949,

som tager i betragtning, at en deltagers styrker ifølge aftale kan blive udsendt til at gøre tjeneste på en anden deltagers territorium;

som er indforstået med at beslutning om sådanne styrkers udsendelse og betingelserne herfor, forsåvidt sådanne betingelser ikke er fastsat ved nærværende overenskomst, fortsat vil være genstand for sær aftaler mellem vedkommende deltagere;

som imidlertid ønsker at fastsætte status for en deltagers styrker, når disse gør tjeneste på en anden deltagers territorium;

er blevet enige om følgende:

Artikel I.

1. I denne overenskomst betyder udtrykket:
- (a) »styrke« - personel tilhørende en kontraherende parts land-, sø- eller luftstridskræfter, som i forbindelse med tjenestepligter befinder sig på en anden kontraherende parts territorium inden for Den nordatlantiske Traktats område, dog således, at de pågældende to kontraherende parter kan træffe aftale om, at visse enkeltpersoner, enheder eller formationer ikke skal betragtes som udgørende eller indbefattet i en »styrke«, forsåvidt angår nærværende overenskomsts bestemmelser;
 - (b) »civilt element« - det civile personel, som ledsager en kontraherende parts styrke og har ansættelse ved et af den kontraherende parts værn, og som ikke er statsløse personer eller statsborgere i et land, der ikke er deltager i Den nordatlantiske Traktat, og som ej heller er statsborgere i eller har sædvanlig bopæl i det land, hvor styrken befinder sig;
 - (c) »pårørende« - ægtefællen til et medlem af en styrke eller af et civilt element eller børn af et sådant medlem, der er afhængige af underhold fra den pågældende;

- (d) »sending State« means the Contracting Party to which the force belongs;
- (e) »receiving State« means the Contracting Party in the territory of which the force or civilian component is located, whether it be stationed there or passing in transit;
- (f) »military authorities of the sending State« means those authorities of a sending State who are empowered by its law to enforce the military law of that State with respect to members of its forces or civilian components;
- (g) »North Atlantic Council« means the Council established by Article 9 of the North Atlantic Treaty or any of its subsidiary bodies authorised to act on its behalf.
- (d) »afsenderland« - den kontraherende part, som styrken tilhører;
- (e) »modtagerland« - den kontraherende part, på hvis territorium styrken eller det civile element enten er stationeret eller er på gennemrejse;
- (f) »afsenderlandets militære myndigheder« - de myndigheder i afsenderlandet, der ifølge dets lovgivning er bemyndiget til at håndhæve vedkommende lands militære lovgivning over for medlemmer af dets styrker eller civile elementer;
- (g) »Det nordatlantiske Råd« - det i henhold til art. 9 i Den nordatlantiske Traktat oprettede råd eller ethvert af dets underordnede organer, der er bemyndiget til at handle på dets vegne.

2. This Agreement shall apply to the authorities of political sub-divisions of the Contracting Parties, within their territories to which the Agreement applies or extends in accordance with Article XX, as it applies to the central authorities of those Contracting Parties, provided, however, that property owned by political sub-divisions shall not be considered to be property owned by a Contracting Party within the meaning of Article VIII.

Article II

It is the duty of a force and its civilian component and the members thereof as well as their dependents to respect the law of the receiving State, and to abstain from any activity inconsistent with the spirit of the present Agreement, and, in particular, from any political activity in the receiving State. It is also the duty of the sending State to take necessary measures to that end.

Article III

1. On the conditions specified in paragraph 2 of this Article and subject to compliance with the formalities established by the receiving State relating to entry and departure of a force or the members thereof, such members shall be exempt from passport and visa regulations and immigration inspection on entering or leaving the territory of a receiving State. They shall also be ex-

2. Nærværende overenskomst skal finde anvendelse på myndighederne ved de kontraherende parters politiske underorganer inden for de deres territorier, for hvilke nærværende overenskomst gælder, eller for hvilke den i henhold til artikel XX udstrækkes til at gælde, på samme måde som den finder anvendelse på de pågældende kontraherende parters centrale myndigheder, dog således at ejendom, der tilhører politiske underorganer, ikke skal betragtes som ejendom, der i artikel VIII's forstand tilhører en kontraherende part.

Artikel II.

Det påhviler en styrke, dens civile element og medlemmerne deraf, såvel som deres pårørende at respektere modtagerlandets lovgivning og at afholde sig fra enhver virksomhed, der er uforenelig med ånden i nærværende overenskomst, og i særdeleshed fra enhver politisk virksomhed i modtagerlandet. Det påhviler også afsenderlandet at træffe de fornødne forholdsregler i så henseende.

Artikel III.

1. På de i nærværende artikels stk. 2 angivne betingelser og under iagttagelse af de af modtagerlandet foreskrevne bestemmelser vedrørende en styrkes eller dens medlemmers ind- og udrejse skal sådanne personer være undtaget fra pas- og visumbestemmelser og fritaget for indvandringsmyndighedernes kontrol ved indrejse i og udrejse af modtagerlandets territorium. De skal

empt from the regulations of the receiving State on the registration and control of aliens, but shall not be considered as acquiring any right to permanent residence or domicile in the territories of the receiving State.

2. The following documents only will be required in respect of members of a force. They must be presented on demand:

- (a) personal identity card issued by the sending State showing names, date of birth, rank and number (if any), service, and photograph;
- (b) individual or collective movement order, in the language of the sending State and in the English and French languages, issued by an appropriate agency of the sending State or of the North Atlantic Treaty Organisation and certifying to the status of the individual or group as a member or members of a force and to the movement ordered. The receiving State may require a movement order to be countersigned by its appropriate representative.

3. Members of a civilian component and dependents shall be so described in their passports.

4. If a member of a force or of a civilian component leaves the employ of the sending State and is not repatriated, the authorities of the sending State shall immediately inform the authorities of the receiving State, giving such particulars as may be required. The authorities of the sending State shall similarly inform the authorities of the receiving State of any member who has absented himself for more than twenty-one days.

5. If the receiving State has requested the removal from its territory of a member of a force or civilian component or has made an expulsion order against an ex-member of a force or of a civilian component or against a dependent of a member or ex-member, the authorities of the sending State shall be responsible for receiving the person concerned within their own territory or otherwise disposing of him outside the receiving State. This paragraph shall apply only to persons who are not nationals of the receiving State and have entered the receiving State as members of a force or civilian component or for the pur-

også være undtaget fra modtagerlandets bestemmelser vedrørende registrering af og kontrol med udlændinge, men de skal ikke derved anses for at have erhvervet nogen ret til ophold eller domicil på modtagerlandets territorier.

2. For medlemmer af en styrke vil der ikke udkræves andre end følgende dokumenter, hvilke skal forevises på forlangende:

- (a) et af afsenderlandet udstedt personligt identitetskort forsynet med fotografi og angivelse af fulde navn, fødselsdato, rang, tjenestegren samt eventuelle stamnummer;
- (b) personlig eller fælles marchordre udfærdiget på afsenderlandets sprog samt på engelsk og fransk af afsenderlandets eller Den nordatlantiske Traktats Organisations kompetente myndigheder, og hvori bekræftes den pågældende enkeltpersons eller gruppes status som medlem eller medlemmer af en styrke samt den befalede forlægning. Modtagerlandet kan forlange, at en marchordre kontrasker af en af dette land dertil beskikket repræsentant.

3. Medlemmer af et civilt element og pårørende skal i passet angives som sådanne.

4. Såfremt et medlem af en styrke eller et civilt element ophører med at være i afsenderlandets tjeneste og ikke hjemsendes, skal afsenderlandets myndigheder øjeblikkelig underrette modtagerlandets myndigheder med angivelse af fornødne oplysninger. Ligeledes skal afsenderlandets myndigheder underrette modtagerlandets myndigheder om ethvert medlem, som er ulovligt udeblevet i mere end 21 dage.

5. Dersom modtagerlandet har forlangt, at et medlem af en styrke eller et civilt element fjernes fra dets territorium eller har udstedt udvisningsordre imod et tidligere medlem af en styrke eller af et civilt element eller imod et medlems eller tidligere medlems pårørende, påhviler det afsenderlandets myndigheder at modtage den pågældende på landets eget territorium eller på anden måde drage omsorg for, at han modtages uden for modtagerlandets territorium. Nærværende stykke finder kun anvendelse på personer, som ikke er statsborgere i modtagerlandet, og som er indrejst i modtagerlandet som medlem-

pose of becoming such members, and to the dependents of such persons.

Article IV

The receiving State shall either

- (a) accept as valid, without a driving test or fee, the driving permit or licence or military driving permit issued by the sending State or a sub-division thereof to a member of a force or of a civilian component; or
- (b) issue its own driving permit or licence to any member of a force or civilian component who holds a driving permit or licence or military driving permit issued by the sending State or a sub-division thereof, provided that no driving test shall be required.

Article V

1. Members of a force shall normally wear uniform. Subject to any arrangement to the contrary between the authorities of the sending and receiving States, the wearing of civilian dress shall be on the same conditions as for members of the forces of the receiving State. Regularly constituted units or formations of a force shall be in uniform when crossing a frontier.

2. Service vehicles of a force or civilian component shall carry, in addition to their registration number, a distinctive nationality mark.

Article VI

Members of a force may possess and carry arms, on condition that they are authorised to do so by their orders. The authorities of the sending State shall give sympathetic consideration to requests from the receiving State concerning this matter.

Article VII

1. Subject to the provisions of this Article,

- (a) the military authorities of the sending State shall have the right to exercise within the receiving State all criminal and disciplinary jurisdiction conferred on them by the law of the sending State over all persons subject to the military law of that State;

mer af en styrke eller af et civilt element eller med det formål at blive medlem deraf, og på sådanne personers pårørende.

Artikel IV.

Modtagerlandet skal enten

- (a) anerkende som gyldig - uden køreprøve eller afgift - en køretilladelse, førerbevis eller militært førerbevis udstedt af afsenderlandet eller et af dets underorganer til et medlem af en styrke eller et civilt element, eller
- (b) uden at kræve køreprøve aflagt, selv udstede køretilladelse eller førerbevis til ethvert medlem af en styrke eller civilt element, som er i besiddelse af køretilladelse, førerbevis eller militært førerbevis udstedt af afsenderlandet eller et af dets underorganer.

Artikel V.

1. Medlemmerne af en styrke skal som regel bære uniform. Medmindre der foreligger anden aftale mellem afsenderlandets og modtagerlandets myndigheder skal betingelserne for at bære civil påklædning være de samme som gælder for modtagerlandets styrker. En styrkes opstillede enheder eller formationer skal bære uniform, når de passerer en landegrænse.

2. Tjenestekøretøjer tilhørende en styrke eller et civilt element skal foruden registreringsnummer være forsynet med tydeligt nationalitetsmærke.

Artikel VI.

Medlemmer af en styrke må besidde og bære våben, såfremt de er bemyndiget dertil ifølge de for dem gældende bestemmelser. Afsenderlandets myndigheder skal tage anmodninger fra modtagerlandet vedrørende dette spørgsmål under velvillig overvejelse.

Artikel VII.

1. Under iagttagelse af nærværende artikels bestemmelser

- (a) skal afsenderlandets militære myndigheder have adgang til i modtagerlandet at udøve al kriminel og disciplinær jurisdiktion, som er dem tillagt i henhold til afsenderlandets lovgivning over alle personer, som er undergivet dette lands militære lovgivning,

(b) the authorities of the receiving State shall have jurisdiction over the members of a force or civilian component and their dependents with respect to offences committed within the territory of the receiving State and punishable by the law of that State.

2.

(a) The military authorities of the sending State shall have the right to exercise exclusive jurisdiction over persons subject to the military law of that State with respect to offences, including offences relating to its security, punishable by the law of the sending State, but not by the law of the receiving State.

(b) The authorities of the receiving State shall have the right to exercise exclusive jurisdiction over members of a force or civilian component and their dependents with respect to offences, including offences relating to the security of that State, punishable by its law but not by the law of the sending State.

(c) For the purposes of this paragraph and of paragraph 3 of this Article a security offence against a State shall include

- (i) treason against the State;
- (ii) sabotage, espionage or violation of any law relating to official secrets of that State, or secrets relating to the national defence of that State.

3. In cases where the right to exercise jurisdiction is concurrent the following rules shall apply:

(a) The military authorities of the sending State shall have the primary right to exercise jurisdiction over a member of a force or of a civilian component in relation to

(i) offences solely against the property or security of that State, or offences solely against the person or property of another member of the force or civilian component of that State or of a dependent;

(ii) offences arising out of any act or omission done in the performance of official duty.

(b) skal modtagerlandets myndigheder have jurisdiktion over medlemmerne af en styrke eller et civilt element og disses pårørende for såvidt angår lovovertrædelser, der er begået på modtagerlandets territorium og strafbare i henhold til dette lands lovgivning.

2.

(a) Afsenderlandets militære myndigheder skal have adgang til at udøve udelukkende jurisdiktion over personer, der er undergivet dette lands militære lovgivning, for såvidt angår lovovertrædelser, som er strafbare i henhold til afsenderlandets lovgivning, herunder lovovertrædelser vedrørende dette lands sikkerhed, men som ikke er strafbare i modtagerlandet.

(b) Modtagerlandets myndigheder har ret til at udøve udelukkende jurisdiktion over medlemmer af en styrke eller af et civilt element samt over disses pårørende, for såvidt angår lovovertrædelser, som er strafbare i henhold til modtagerlandets lovgivning, herunder lovovertrædelser vedrørende dette lands sikkerhed, men som ikke er strafbare i afsenderlandet.

(c) Ved anvendelsen af nærværende artikels 2. og 3. stykke anses følgende lovovertrædelser for at berøre et lands sikkerhed:

- (i) forræderi,
- (ii) sabotage, spionage eller krænkelse af enhver lovbestemmelse vedrørende statshemmeligheder eller hemmeligheder vedrørende landets forsvar.

3. Har begge lande adgang til at udøve jurisdiktion, finder følgende regler anvendelse:

(a) Afsenderlandets militære myndigheder skal have fortrinsret til at udøve jurisdiktion over et medlem af en styrke eller et civilt element for såvidt angår:

(i) Lovovertrædelser, der udelukkende er rettet imod dette lands ejendom eller sikkerhed, eller lovovertrædelser, der udelukkende er rettet imod et til dette lands styrke eller civile element knyttet medlems eller pårørendes person eller ejendom.

(ii) Lovovertrædelser der hidrører fra enhver under udøvelsen af tjenstlig pligt begået handling eller undladelse.

- (b) In the case of any other offence the authorities of the receiving State shall have the primary right to exercise jurisdiction.
- (c) If the State having the primary right decides not to exercise jurisdiction, it shall notify the authorities of the other State as soon as practicable. The authorities of the State having the primary right shall give sympathetic consideration to a request from the authorities of the other State for a waiver of its right in cases where that other State considers such waiver to be of particular importance.

4. The foregoing provisions of this Article shall not imply any right for the military authorities of the sending State to exercise jurisdiction over persons who are nationals of or ordinarily resident in the receiving State, unless they are members of the force of the sending State.

5.

- (a) The authorities of the receiving and sending States shall assist each other in the arrest of members of a force or civilian component or their dependents in the territory of the receiving State and in handing them over to the authority which is to exercise jurisdiction in accordance with the above provisions.
- (b) The authorities of the receiving State shall notify promptly the military authorities of the sending State of the arrest of any member of a force or civilian component or a dependent.

- (c) The custody of an accused member of a force or civilian component over whom the receiving State is to exercise jurisdiction shall, if he is in the hands of the sending State, remain with that State until he is charged by the receiving State.

6.

- (a) The authorities of the receiving and sending States shall assist each other in the carrying out of all necessary investigations into offences, and in the collection and production of evidence, including the seizure and, in proper cases, the handing over of objects connected with an offence. The handing over of such objects may, however, be made subject to their return within the time specified by the authority delivering them.

- (b) Forsåvidt angår enhver anden lovovertrædelse, skal modtagerlandets myndigheder have fortrinsret til at udøve jurisdiktion.

- (c) Dersom det land, der har fortrinsret, beslutter sig til ikke at udøve jurisdiktion, skal det snarest muligt underrette det andet lands myndigheder herom. Myndighederne i det land, som har fortrinsret, skal velvilligt overveje en af myndighederne i det andet land fremsat anmodning om at ville frafalde denne ret i tilfælde, hvor det andet land anser et sådant afkald for særligt betydningsfuldt.

4. Foranstående bestemmelser i nærværende artikel hjemler ikke afsenderlandets militære myndigheder nogen adgang til at udøve jurisdiktion over personer, der er statsborgere i eller har fast bopæl i modtagerlandet, medmindre de er medlemmer af afsenderlandets styrker.

5.

- (a) Modtagerlandets og afsenderlandets myndigheder skal på modtagerlandets territorium bistå hinanden med anholdelse af medlemmer af en styrke eller af et civilt element eller disses pårørende og med deres udlevering til den myndighed, som skal udøve jurisdiktion i overensstemmelse med foranstående bestemmelser.
- (b) Modtagerlandets myndigheder skal straks underrette afsenderlandets militære myndigheder om enhver arrestation af et medlem af en styrke eller af et civilt element eller en pårørende.

- (c) Dersom et medlem af en styrke eller et civilt element, over hvem modtagerlandet agter at udøve jurisdiktion, er i afsenderlandets forvaring, skal han forblive i dette lands varetægt, indtil der af modtagerlandet er rejst forundersøgelse eller tiltale imod ham.

6.

- (a) Modtagerlandets og afsenderlandets myndigheder skal bistå hinanden med at foretage alle nødvendige undersøgelser af lovovertrædelser og med at indsamle og forelægge bevismateriale, herunder foretage beslaglæggelse og, hvor der er anledning dertil, udlevere ting, der har forbindelse med en lovovertrædelse. Udleveringen af sådanne ting kan imidlertid gøres betinget af, at de tilbageleveres inden for et tidsrum, der fastsættes af den myndighed, der udleverer dem.

(b) The authorities of the Contracting Parties shall notify one another of the disposition of all cases in which there are concurrent rights to exercise jurisdiction.

7.

(a) A death sentence shall not be carried out in the receiving State by the authorities of the sending State if the legislation of the receiving State does not provide for such punishment in a similar case.

(b) The authorities of the receiving State shall give sympathetic consideration to a request from the authorities of the sending State for assistance in carrying out a sentence of imprisonment pronounced by the authorities of the sending State under the provision of this Article within the territory of the receiving State.

8. Where an accused has been tried in accordance with the provisions of this Article by the authorities of one Contracting Party and has been acquitted, or has been convicted and is serving, or has served, his sentence or has been pardoned, he may not be tried again for the same offence within the same territory by the authorities of another Contracting Party. However, nothing in this paragraph shall prevent the military authorities of the sending State from trying a member of its force for any violation of rules of discipline arising from an act or omission which constituted an offence for which he was tried by the authorities of another Contracting Party.

9. Whenever a member of a force or civilian component or a dependent is prosecuted under the jurisdiction of a receiving State he shall be entitled:

- (a) to a prompt and speedy trial;
- (b) to be informed, in advance of trial, of the specific charge or charges made against him;
- (c) to be confronted with the witnesses against him;
- (d) to have compulsory process for obtaining witnesses in his favour, if they are within the jurisdiction of the receiving State;
- (e) to have legal representation of his own choice for his defence or to have free or assisted le-

(b) De kontraherende parters myndigheder skal underrette hinanden om behandlingen af alle sager, hvori der er sammenstød med hensyn til jurisdiktionens udøvelse.

7.

(a) Afsenderlandets myndigheder må ikke fuldbyrde en dødsdom i modtagerlandet, dersom sidstnævnte lands lovgivning ikke hjemler en sådan straf i et tilsvarende tilfælde.

(b) Modtagerlandets myndigheder skal velvilligt overveje en anmodning fra afsenderlandets myndigheder om bistand til at iværksætte en fængselsstraf, der på modtagerlandets territorium er afsagt af afsenderlandets myndigheder i henhold til nærværende artikels bestemmelser.

8. En tiltalt, der af en kontraherende parts myndigheder er blevet stillet for en domstol i overensstemmelse med bestemmelserne i nærværende artikel og er blevet frifundet eller i tilfælde af domfældelse afsønt eller har afsønt sin straf eller er blevet benådet, kan ikke af en anden kontraherende parts myndigheder påny taltales inden for samme territorium for den samme lovovertrædelse. Bestemmelserne i nærværende stykke skal dog ikke forhindre afsenderlandets militære myndigheder i at rejse tiltale imod et medlem af dets styrke for krænkelse af disciplinære regler i forbindelse med den handling eller undladelse, som udgjorde en lovovertrædelse, for hvilken han har været tiltalt af en anden deltagers myndigheder.

9. Når som helst der under et modtagerlands jurisdiktion rejses tiltale mod et medlem af en styrke eller et civilt element, eller mod en pårørende, skal denne have ret til:

- (a) hurtig pådømmelse,
- (b) forud for den retlige behandling at blive underrettet om de anklager, der er rejst imod ham,
- (c) at blive konfronteret med de personer, der vidner imod ham,
- (d) at indstævne vidner til sin fordel, såfremt disse befinder sig inden for modtagerlandets jurisdiktion,
- (e) selv at vælge sin forsvarer eller opnå bistand af en vederlagsfri eller beskikket forsvarer i

gal representation under the conditions prevailing for the time being in the receiving State;

- (f) if he considers it necessary, to have the services of a competent interpreter; and
- (g) to communicate with a representative of the Government of the sending State and, when the rules of the court permit, to have such a representative present at his trial.

10.

- (a) Regularly constituted military units or formations of a force shall have the right to police any camps, establishments or other premises which they occupy as the result of an agreement with the receiving State. The military police of the force may take all appropriate measures to ensure the maintenance of order and security on such premises.
- (b) Outside these premises, such military police shall be employed only subject to arrangements with the authorities of the receiving State and in liaison with those authorities, and in so far as such employment is necessary to maintain discipline and order among the members of the force.

11. Each Contracting Party shall seek such legislation as it deems necessary to ensure the adequate security and protection within its territory of installations, equipment, property, records and official information of other Contracting Parties, and the punishment of persons who may contravene laws enacted for that purpose.

Article VIII

1. Each Contracting Party waives all its claims against any other Contracting Party for damage to any property owned by it and used by its land, sea or air armed services, if such damage:

- (i) was caused by a member or an employee of the armed services of the other Contracting Party in the execution of his duties in connexion with the operation of the North Atlantic Treaty; or
- (ii) arose from the use of any vehicle, vessel or aircraft owned by the other Contracting Party and used by its armed services,

henhold til de til enhver tid gældende bestemmelser i modtagerlandet,

- (f) dersom han anser det for nødvendigt at få bistand af en egnet tolk, og
- (g) at have forbindelse med en repræsentant for regeringen i afsenderlandet og - dersom retsplejereglerne tillader det - at lade en sådan repræsentant overvære sagens retlige behandling.

10.

- (a) En styrkes opstillede enheder eller formationer skal have adgang til at udøve politimyndighed i lejre, anlæg og andre områder, som de har rådighed over efter aftale med modtagerlandet. Styrkens militærpoliti kan træffe alle behørlige foranstaltninger til at sikre opretholdelsen af orden og sikkerhed på sådanne steder.
- (b) Udenfor disse områder skal sådant militærpoliti kun udøve sin virksomhed i henhold til aftale med modtagerlandets myndigheder, i samarbejde med disse myndigheder og kun i det omfang, sådan virksomhed er nødvendig for opretholdelsen af disciplin og orden blandt styrkens medlemmer.

11. Enhver kontraherende part skal søge gennemført en sådan lovgivning, som den anser for nødvendig for på sit territorium at tilvejebringe tilstrækkelig sikring og beskyttelse af andre kontraherende parts installationer, udrustning, ejendom, arkiver og officielle aktstykker samt for at kunne straffe personer, som måtte overtræde en sådan lovgivning.

Artikel VIII.

1. Enhver kontraherende part frafalder ethvert krav på en anden kontraherende part for skade på ejendom, der tilhører førstnævnte og benyttes af dennes land-, sø- eller luftstridskræfter, såfremt sådan skade

- (i) er forvoldt af et medlem af eller en person ansat ved den anden kontraherende parts værn under udøvelsen af tjenestpligter inden for Den nordatlantiske Traktats rammer, eller
- (ii) er opstået i forbindelse med brugen af et køretøj, skib eller luftfartøj, der ejes af den anden kontraherende part og anvendes

provided either that the vehicle, vessel or aircraft causing the damage was being used in connexion with the operation of the North Atlantic Treaty, or that the damage was caused to property being so used.

Claims for maritime salvage by one Contracting Party against any other Contracting Party shall be waived, provided that the vessel or cargo salvaged was owned by a Contracting Party and being used by its armed services in connexion with the operation of the North Atlantic Treaty.

2.

- (a) In the case of damage caused or arising as stated in paragraph 1 to other property owned by a Contracting Party and located in its territory, the issue of the liability of any other Contracting Party shall be determined and the amount of damage shall be assessed, unless the Contracting Parties concerned agree otherwise, by a sole arbitrator selected in accordance with sub-paragraph (b) of this paragraph. The arbitrator shall also decide any counter-claims arising out of the same incident.
- (b) The arbitrator referred to in sub-paragraph (a) above shall be selected by agreement between the Contracting Parties concerned from amongst the nationals of the receiving State who hold or have held high judicial office. If the Contracting Parties concerned are unable, within two months to agree upon the arbitrator, either may request the Chairman of the North Atlantic Council Deputies to select a person with the aforesaid qualifications.
- (c) Any decision taken by the arbitrator shall be binding and conclusive upon the Contracting Parties.
- (d) The amount of any compensation awarded by the arbitrator shall be distributed in accordance with the provisions of paragraph 5(e) (i), (ii) and (iii) of this Article.
- (e) The compensation of the arbitrator shall be fixed by agreement between the Contracting Parties concerned and shall, together with the necessary expenses incidental to the performance of his duties, be defrayed in equal proportions by them.

des af dennes værn, for så vidt det køretøj, skib eller luftfartøj, der har forvoldt skaden, anvendes i forbindelse med handlinger foretaget inden for Den nordatlantiske Traktats rammer eller skaden er blevet forvoldt på ejendom, der anvendes under samme omstændigheder.

Krav om bjergeløn fremsat af en kontraherende part overfor en anden kontraherende part skal frafalde, for så vidt det bjergede fartøj eller den bjergede ladning ejedes af en kontraherende part og blev anvendt af dennes værn i forbindelse med handlinger foretaget inden for Den nordatlantiske Traktats rammer.

2.

- (a) I tilfælde af, at skade er blevet forvoldt under de i stk. 1 omhandlede omstændigheder på anden ejendom tilhørende en kontraherende part og beliggende på dennes territorium, og for så vidt de pågældende kontraherende parter ikke har truffet anden aftale, skal ennevoldgiftsmand, udvalgt i overensstemmelse med bestemmelserne i nedenstående pkt. (b) afgøre spørgsmålet om ansvaret og skadeserstatningen. Voldgiftsmanden skal også træffe afgørelse med hensyn til eventuelle modkrav hidrørende fra samme hændelse.
- (b) Den i pkt. (a) ovenfor omhandlede voldgiftsmand skal ifølge aftale mellem vedkommende kontraherende parter udvælges blandt de af modtagerlandets statsborgere, der beklæder eller har beklædt en høj judicial stilling. Dersom de pågældende kontraherende parter er ude af stand til i løbet af 2 måneder at blive enige om valget af en sådan voldgiftsmand, kan enhver af dem anmode Det nordatlantiske Stedfortræderråds formand om at udvælge en person med de foran anførte kvalifikationer.
- (c) Enhver af voldgiftsmanden truffet afgørelse skal være bindende og endelig for de kontraherende parter.
- (d) Ethvert af voldgiftsmanden tilkendt skadeserstatningsbeløb skal fordeles i overensstemmelse med nærværende artikels stk. 5 (e) (i), (ii) og (iii).
- (e) Voldgiftsmandens vederlag fastsættes efter aftale mellem de pågældende kontraherende parter og skal tilligemed de i forbindelse med udøvelsen af hans hverv nødvendige udgifter udredes af parterne i lige andele.

(f) Nevertheless, each Contracting Party waives its claim in any such case where the damage is less than:

Belgium:	B.fr. 70.000
Luxembourg:	L.fr. 70.000
Canada:	\$ 1.460
Netherlands:	Fl. 5.320
Denmark:	Kr. 9.670
Norway:	Kr. 10.000
France:	F.fr. 490.000
Portugal:	Es. 40.250
Iceland:	Kr. 22.800
United Kingdom:	£ 500
Italy:	Li. 850.000
United States:	\$ 1.400

Any other Contracting Party whose property has been damaged in the same incident shall also waive its claim up to the above amount. In the case of considerable variation in the rates of exchange between these currencies the Contracting Parties shall agree on the appropriate adjustments of these amounts.

3. For the purposes of paragraphs 1 and 2 of this Article the expression »owned by a Contracting Party« in the case of a vessel includes a vessel on bare boat charter to that Contracting Party or requisitioned by it on bare boat terms or seized by it in prize (except to the extent that the risk of loss or liability is borne by some person other than such Contracting Party).

4. Each Contracting Party waives all its claims against any other Contracting Party for injury or death suffered by any member of its armed services while such member was engaged in the performance of his official duties.

5. Claims (other than contractual claims and those to which paragraphs 6 or 7 of this Article apply) arising out of acts or omissions of members of a force or civilian component done in the performance of official duty, or out of any other act, omission or occurrence for which a force or civilian component is legally responsible, and causing damage in the territory of the receiving State to third parties, other than any of the Contracting Parties, shall be dealt with by the receiving State in accordance with the following provisions:-

(a) Claims shall be filed, considered and settled

(f) Enhver kontraherende part giver imidlertid afkald på erstatningskrav i alle tilfælde, hvor skaden er under følgende beløb:

Belgien:	B.fr. 70.000
Luxembourg:	L.fr. 70.000
Canada:	\$ 1.460
Nederlandene:	H.fl. 5.320
Danmark:	Kr. 9.670
Norge:	Kr. 10.000
Frankrig:	F.fr. 490.000
Portugal:	Esc. 40.250
Island:	Kr. 22.800
Det forenede Kongerige:	£ 500
Italien:	Li. 850.000
De Forenede Stater:	\$ 1.400

Enhver anden kontraherende part, hvis ejendom er blevet beskadiget ved samme hændelse, skal også fratage sit krav indtil forannævnte beløb. I tilfælde af betydelig afvigelse i valutakurserne for disse møntsorter, skal de kontraherende parter træffe aftale om en passende regulering af disse beløb.

3. Bestemmelserne i nærværende artikels 1. og 2. stykke finder anvendelse på den kontraherende parts skibe »on bare boat charter« eller rekvirerede på sådanne vilkår, samt på opbragte skibe (dog ikke i det omfang risikoen for tab eller ansvar bæres af en anden person end vedkommende kontraherende part).

4. Enhver kontraherende part fratager ethvert krav på en anden kontraherende part i tilfælde, hvor et medlem af dens værn under udøvelsen af tjenstlige pligter bliver såret eller afgår ved døden.

5. Erstatningskrav (andre end kontraktmæssige krav og krav, hvorpå stk. 6 eller 7 i nærværende artikel finder anvendelse), der opstår som følge af handlinger eller forsømmelser, der må tilskrives medlemmer af en styrke eller et civilt element under udøvelsen af tjenstlige pligter, eller som følge af enhver anden handling, undladelse eller begivenhed, for hvilken en styrke eller et civilt element er retlig ansvarlig, og som på modtagerlandets territorium forvolder skade på tredemand, som ikke er en af de kontraherende parter, behandles af modtagerlandet i overensstemmelse med følgende bestemmelser:

(a) Erstatningskrav skal anmeldes, behandles og

- or adjudicated in accordance with the laws and regulations of the receiving State with respect to claims arising from the activities of its own armed forces.
- (b) The receiving State may settle any such claims, and payment of the amount agreed upon or determined by adjudication shall be made by the receiving State in its currency.
- (c) Such payment, whether made pursuant to a settlement or to adjudication of the case by a competent tribunal of the receiving State, or the final adjudication by such a tribunal denying payment, shall be binding and conclusive upon the Contracting Parties.
- (d) Every claim paid by the receiving State shall be communicated to the sending States concerned together with full particulars and a proposed distribution in conformity with sub-paragraphs (e), (i), (ii) and (iii) below. In default of a reply within two months, the proposed distribution shall be regarded as accepted.
- (e) The cost incurred in satisfying claims pursuant to the preceding sub-paragraph and paragraph 2 of this Article shall be distributed between the Contracting Parties, as follows:-
- (i) Where one sending State alone is responsible, the amount awarded or adjudged shall be distributed in the proportion of 25 per cent. chargeable to the receiving State and 75 per cent. chargeable to the sending State.
 - (ii) Where more than one State is responsible for the damage, the amount awarded or adjudged shall be distributed equally among them: however, if the receiving State is not one of the States responsible, its contribution shall be half that of each of the sending States.
 - (iii) Where the damage was caused by the armed services of the Contracting Parties and it is not possible to attribute it specifically to one or more of those armed services, the amount awarded or adjudged shall be distributed equally among the Contracting Parties concerned: however, if the receiving State is not one of the States by whose armed services the damage was caused, its contribution shall be half that of each of the sending States concerned.
 - (iv) Every half-year, a statement of the sums afgøres eller pådømmes i overensstemmelse med modtagerlandets love og bestemmelser med hensyn til erstatningskrav, opstået i forbindelse med dets egne værns virksomhed.
- (b) Modtagerlandet kan afgøre alle sådanne erstatningskrav, og betaling af erstatningsbeløbet skal erlægges af modtagerlandet i dets egen valuta.
- (c) Hvadenten sådan betaling erlægges ifølge derom truffet aftale, eller ifølge dom afsagt af en af modtagerlandets kompetente domstole, eller betaling nægtes af en sådan domstol, skal afgørelsen være bindende og endelig for de kontraherende parter.
- (d) Afsenderlandet skal underretter om ethvert af modtagerlandet udbetalt erstatningsbeløb og samtidig tilstilles en udførlig beretning samt forslag til fordeling i overensstemmelse med nedenstående pkt. (e) (i), (ii) og (iii). Såfremt der ikke modtages svar i løbet af 2 måneder, skal den foreslåede fordeling anses for at være accepteret.
- (e) Udgifterne ved fyldestgørelse af krav i medfør af foranstående punkter og nærværende artikels stk. 2, skal fordeles mellem de kontraherende parter på følgende måde:
- (i) Hvor et afsenderland alene er ansvarligt, skal erstatningsbeløbet fordeles med 25 pct. på modtagerlandet og 75 pct. på afsenderlandet.
 - (ii) Hvor mere end eet land er ansvarligt for skaden, skal erstatningsbeløbet fordeles ligeligt imellem disse; hvis modtagerlandet imidlertid ikke er et af de ansvarlige lande, skal dets bidrag udgøre halvdelen af det beløb, der skal udredes af hvert af afsenderlandene.
 - (iii) Hvor skaden forvoldes af de kontraherende parters værn, og det ikke er muligt særligt at pålægge et enkelt eller flere af disse værn ansvaret for skaden, skal erstatningsbeløbet fordeles ligeligt imellem de pågældende kontraherende parter; dersom modtagerlandet imidlertid ikke er et af de lande, hvis værn forvoldte skaden, skal dets bidrag udgøre halvdelen af det beløb, der skal udredes af hvert af de pågældende afsenderlande.
 - (iv) Modtagerlandet udfærdiger hvert halvår

paid by the receiving State in the course of the half-yearly period in respect of every case regarding which the proposed distribution on a percentage basis has been accepted, shall be sent to the sending States concerned, together with a request for reimbursement. Such reimbursement shall be made within the shortest possible time, in the currency of the receiving State.

- (f) In cases where the application of the provisions of sub-paragraphs (b) and (e) of this paragraph would cause a Contracting Party serious hardship, it may request the North Atlantic Council to arrange a settlement of a different nature.
- (g) A member of a force or civilian component shall not be subject to any proceedings for the enforcement of any judgement given against him in the receiving State in a matter arising from the performance of his official duties.
- (h) Except in so far as sub-paragraph (e) of this paragraph applies to claims covered by paragraph 2 of this Article, the provisions of this paragraph shall not apply to any claim arising out of or in connection with the navigation or operation of a ship or the loading, carriage, or discharge of a cargo, other than claims for death or personal injury to which paragraph 4 of this Article does not apply.

6. Claims against members of a force or civilian component arising out of tortious acts or omissions in the receiving State not done in the performance of official duty shall be dealt with in the following manner:-

- (a) The authorities of the receiving State shall consider the claim and assess compensation to the claimant in a fair and just manner, taking into account all the circumstances of the case; including the conduct of the injured person, and shall prepare a report on the matter.
- (b) The report shall be delivered to the authorities of the sending State, who shall then decide without delay whether they will offer an *ex gratia* payment, and if so, of what amount.
- (c) If an offer of *ex gratia* payment is made, and

en opgørelse over de i det forløbne halv-år udbetalte beløb i sager, hvor den foreslåede procentvise fordeling er blevet accepteret; opgørelsen sendes til de pågældende afsenderlande tillige med en anmodning om betaling. Sådant betaling skal finde sted snarest muligt i modtagerlandets valuta.

- (f) I tilfælde hvor anvendelsen af bestemmelserne i nærværende stykke pkt. (b) og (e) medfører, at en kontraherende part pålægges en betydelig byrde, kan den anmode Det nordatlantiske Råd om at foranledige sagen afviklet på et andet grundlag.
- (g) Der kan ikke overfor et medlem af en styrke eller et civilt element foretages retlige skridt til opfyldelse af en i modtagerlandet over den pågældende afsagt dom i en sag opstået i forbindelse med udøvelsen af tjenstlige pligter.
- (h) Med undtagelse af de tilfælde, hvor pkt. (e) i nærværende stk. finder anvendelse på erstatningskrav, der falder ind under stk. 2 i nærværende artikel, skal bestemmelserne i nærværende stk. ikke finde anvendelse på krav, der opstår som følge af eller i forbindelse med navigation eller brug af et skib eller lastning, transport eller losning af en ladning, undtagen med hensyn til erstatningskrav i forbindelse med dødsfald eller skade på person, og for så vidt stk. 4 i nærværende artikel ikke finder anvendelse.

6. Erstatningskrav mod medlemmer af en styrke eller et civilt element for uretmæssige handlinger eller undladelser i modtagerlandet skal, når handlingen eller undladelsen ikke er begået under udøvelsen af tjenstlige pligter, behandles på følgende måde:

- (a) Modtagerlandets myndigheder skal behandle erstatningskravet og på en retfærdig og rimelig måde fastsætte erstatning til fordringshaveren, idet alle sagens omstændigheder, herunder skadelidtes egen handlemåde, skal tages i betragtning; endvidere skal der udfærdiges en rapport i sagens anledning.
- (b) Rapporten skal forelægges afsenderlandets myndigheder, som derefter uden forhaling afgør, om de vil tilbyde betaling *ex gratia* og, i bekræftende fald, beløbets størrelse.
- (c) Såfremt der tilbydes betaling *ex gratia*, og

accepted by the claimant in full satisfaction of his claim, the authorities of the sending State shall make the payment themselves and inform the authorities of the receiving State of their decision and of the sum paid.

(d) Nothing in this paragraph shall affect the jurisdiction of the courts of the receiving State to entertain an action against a member of a force or of a civilian component unless and until there has been payment in full satisfaction of the claim.

7. Claims arising out of the unauthorised use of any vehicle of the armed services of a sending State shall be dealt with in accordance with paragraph 6 of this Article, except in so far as the force or civilian component is legally responsible.

8. If a dispute arises as to whether a tortious act or omission of a member of a force or civilian component was done in the performance of official duty or as to whether the use of any vehicle of the armed services of a sending State was unauthorised, the question shall be submitted to an arbitrator appointed in accordance with paragraph 2 (b) of this Article, whose decision on this point shall be final and conclusive.

9. The sending State shall not claim immunity from the jurisdiction of the courts of the receiving State for members of a force or civilian component in respect of the civil jurisdiction of the courts of the receiving State except to the extent provided in paragraph 5 (g) of this Article.

10. The authorities of the sending State and of the receiving State shall co-operate in the procurement of evidence for a fair hearing and disposal of claims in regard to which the Contracting Parties are concerned.

Article IX

1. Members of a force or of a civilian component and their dependents may purchase locally goods necessary for their own consumption, and such services as they need, under the same conditions as the nationals of the receiving State.

dette accepteres af fordringshaveren som fuldstændig fyldestgørelse af kravet, foretager afsenderlandets myndigheder selv udbetalingen og underretter modtagerlandets myndigheder om den truffne afgørelse og om det udbetalte beløbs størrelse.

(d) Bestemmelserne i nærværende stk. skal ikke være til hinder for, at modtagerlandets domstole behandler en sag mod et medlem af en styrke eller et civilt element, indtil der er ydet fuldstændig fyldestgørelse for kravet.

7. Erstatningskrav, der opstår som følge af uberettiget brug af et køretøj tilhørende et afsenderlands værn, skal behandles i overensstemmelse med stk. 6 i nærværende artikel, medmindre styrken eller det civile element selv er retlig ansvarlig herfor.

8. Såfremt der opstår uenighed om, hvorvidt en af et medlem af en styrke eller et civilt element begået uretmæssig handling eller undladelse har fundet sted under udøvelsen af tjenstlige pligter, eller om brugen af et køretøj tilhørende afsenderlandets værn var uberettiget, skal spørgsmålet forelægges en i overensstemmelse med stk. 2 (b) i nærværende artikel udvalgt voldgiftsmand, hvis afgørelse på dette punkt skal være endelig.

9. Afsenderlandet kan ikke gøre fordring på, at medlemmer af en styrke eller et civilt element undrages modtagerlandets jurisdiktion i civile sager undtagen i det omfang, det er fastsat i nærværende artikels stk. 5 (g).

10. Afsender- og modtagerlandets myndigheder skal samarbejde ved fremskaffelsen af bevismateriale til sikring af retfærdig behandling og afgørelse af erstatningskrav, som vedrører de kontraherende parter.

Artikel IX.

1. Medlemmerne af en styrke eller et civilt element og deres pårørende kan på stedet købe varer, der er nødvendige til deres eget forbrug, og sådanne tjenesteydelser, som de har behov for, på samme betingelser som modtagerlandets statsborgere.

F. t. l. vedr. gennemførelse af overenskomst om retsstillingen for NATO-styrker m.v.

2. Goods which are required from local sources for the subsistence of a force or civilian component shall normally be purchased through the authorities which purchase 'such goods for the armed services of the receiving State. In order to avoid such purchases having any adverse effect on the economy of the receiving State, the competent authorities of that State shall indicate when necessary, any articles the purchase of which should be restricted or forbidden.

3. Subject to agreements already in force or which may hereafter be made between the authorised representatives of the sending and receiving States, the authorities of the receiving State shall assume sole responsibility for making suitable arrangements to make available to a force or a civilian component the buildings and grounds which it requires, as well as facilities and services connected therewith. These agreements and arrangements shall be, as far as possible, in accordance with the regulations governing the accommodation and billeting of similar personnel of the receiving State. In the absence of a specific contract to the contrary, the laws of the receiving State shall determine the rights and obligations arising out of the occupation or use of the buildings, grounds, facilities or services.

4. Local civilian labour requirements of a force or civilian component shall be satisfied in the same way as the comparable requirements of the receiving State and with the assistance of the authorities of the receiving State through the employment exchanges. The conditions of employment and work, in particular wages, supplementary payments and conditions for the protection of workers, shall be those laid down by the legislation of the receiving State. Such civilian workers employed by a force or civilian component shall not be regarded for any purpose as being members of that force or civilian component.

5. When a force or a civilian component has at the place where it is stationed inadequate medical or dental facilities, its members and their dependents may receive medical and dental care, including hospitalisation, under the same conditions as comparable personnel of the receiving State.

2. Lokale varekøb til en styrkes eller et civilt elements forsyning skal i almindelighed foretages gennem de myndigheder, der indkøber sådanne varer til modtagerlandets værn. For at undgå at sådanne indkøb får skadelig indvirkning på modtagerlandets økonomi, kan modtagerlandets kompetente myndigheder i påkommende tilfælde begrænse eller forbyde køb af nærmere angivne varer.

3. Under forbehold af aftaler, som allerede er i kraft, eller som herefter bliver indgået mellem bemyndigede repræsentanter for afsender- og modtagerlandet, skal modtagerlandets myndigheder alene have ansvaret for, at der træffes passende foranstaltninger til at stille de nødvendige bygninger og områder såvel som de dermed forbundne hjælpemidler og tjenesteydelser til rådighed for en styrke eller et civilt element. Disse overenskomster og foranstaltninger skal såvidt muligt være i overensstemmelse med de i modtagerlandet gældende bestemmelser med hensyn til beboelsesforhold for og indkvartering af tilsvarende personel. Medmindre der foreligger anden udtrykkelig aftale, skal modtagerlandets lovgivning være bestemmende for de rettigheder og forpligtelser, der opstår som følge af besiddelsestagselsen eller anvendelsen af disse bygninger, områder, hjælpemidler eller tjenesteydelser.

4. En styrkes eller et civilt elements behov for stedlig civil arbejdskraft skal imødekommes på samme måde som modtagerlandets tilsvarende behov og med bistand fra modtagerlandets myndigheder gennem arbejdsanvisningskontorerne. Antagelses- og arbejdsvilkårene, i særdeleshed lønninger, løntillæg og bestemmelserne vedrørende arbejderbeskyttelse, skal være de i henhold til modtagerlandets lovgivning gældende. Sådanne civile arbejdere, der er antaget af en styrke eller et civilt element, skal i ingen henseende betragtes som medlem af vedkommende styrke eller civile element.

5. Når en styrke eller et civilt element på det sted, hvor den er stationeret, har utilstrækkelig læge- eller tandlægehjælp, kan dens medlemmer og disses pårørende få læge- eller tandlægebehandling, herunder hospitalsindlæggelse, på de samme betingelser som tilsvarende personel i modtagerlandet.

6. The receiving State shall give the most favourable consideration to requests for the grant to members of a force or of a civilian component of travelling facilities and concessions with regard to fares. These facilities and concessions will be the subject of special arrangements to be made between the Governments concerned.

7. Subject to any general or particular financial arrangements between the Contracting Parties, payment in local currency for goods, accommodation and services furnished under paragraphs 2, 3, 4 and, if necessary, 5 and 6, of this Article shall be made promptly by the authorities of the force.

8. Neither a force, nor a civilian component, nor the members thereof, nor their dependents, shall by reason of this Article enjoy any exemption from taxes or duties relating to purchases and services chargeable under the fiscal regulations of the receiving State.

Article X

1. Where the legal incidence of any form of taxation in the receiving State depends upon residence or domicile, periods during which a member of a force or civilian component is in the territory of that State by reason solely of his being a member of such force or civilian component shall not be considered as periods of residence therein, or as creating a change of residence or domicile, for the purposes of such taxation. Members of a force or civilian component shall be exempt from taxation in the receiving State on the salary and emoluments paid to them as such members by the sending State or on any tangible movable property the presence of which in the receiving State is due solely to their temporary presence there.

2. Nothing in this Article shall prevent taxation of a member of a force or civilian component with respect to any profitable enterprise, other than his employment as such member, in which he may engage in the receiving State, and, except as regards his salary and emoluments and the tangible movable property referred to in paragraph 1, nothing in this Article shall prevent taxation to which, even if regarded as having his residence or domicile outside the territory of the

6. Modtagerlandet skal yderst velvilligt overveje anmodninger om indrømmelse af rejselettelser og nedsættelse af billetpriser for en styrkes eller et civilt elements medlemmer. Disse lempelser og indrømmelser vil blive gjort til genstand for særlige aftaler mellem de i betragtning kommende regeringer.

7. Medmindre der foreligger generelle eller specielle finansielle aftaler mellem de kontraherende parter, skal styrkens myndigheder snarest i stedlig valuta erlægge betaling for varer, indkvartering og tjenester, der er ydet i henhold til stk. 2, 3 og 4 og om fornødent stk. 5 og 6 i nærværende artikel.

8. Hverken en styrke, et civilt element, medlemmerne deraf eller disses pårørende skal på grund af nærværende artikel nyde nogen fritagelse for skatter eller afgifter, der i henhold til modtagerlandets afgiftsbestemmelser er pålagt varekøb eller tjenesteydelser.

Artikel X.

1. I det omfang beskatning i modtagerlandet afhænger af ophold eller domicil, skal de tidsrum, hvori et medlem af en styrke eller et civilt element befinder sig på dette lands territorium, udelukkende fordi han er medlem af vedkommende styrke eller civile element, ikke, for så vidt sådan beskatning angår, betragtes som ophold eller som medførende forandring af opholdssted eller domicil. Medlemmer af en styrke eller et civilt element skal nyde skattefritagelse i modtagerlandet med hensyn til de lønninger og emolumenter, de i denne egenskab modtager fra afsenderlandet, samt med hensyn til rørligt gods, hvis tilstedeværelse i modtagerlandet udelukkende skyldes medlemmernes midlertidige tilstedeværelse der.

2. Nærværende artikel skal ikke hindre, at et medlem af en styrke eller et civilt element beskattes af enhver indtægtsgivende virksomhed, som han måtte deltage i i modtagerlandet, og som ikke har forbindelse med hans ansættelse som sådant medlem, og bortset fra lønninger, emolumenter og rørligt gods, som omhandlet i stk. 1, skal nærværende artikel ikke hindre, at et sådant medlem afkræves skat, som han er pligtig til at erlægge i henhold til modtagerlandets lov-

receiving State, such a member is liable under the law of that State.

3. Nothing in this Article shall apply to »duty« as defined in paragraph 12 of Article XI.

4. For the purposes of this Article the term »member of a force« shall not include any person who is a national of the receiving State.

Article XI

1. Save as provided expressly to the contrary in this Agreement, members of a force and of a civilian component as well as their dependents shall be subject to the laws and regulations administered by the customs authorities of the receiving State. In particular the customs authorities of the receiving State shall have the right, under the general conditions laid down by the laws and regulations of the receiving State, to search members of a force or civilian component and their dependents and to examine their luggage and vehicles, and to seize articles pursuant to such laws and regulations.

2.

(a) The temporary importation and the re-exportation of service vehicles of a force or civilian component under their own power shall be authorised free of duty of presentation of a triptyque in the form shown in the Appendix to this Agreement.

(b) The temporary importation of such vehicles not under their own power shall be governed by paragraph 4 of this Article and the re-exportation thereof by paragraph 8.

(c) Service vehicles of a force or civilian component shall be exempt from any tax payable in respect of the use of vehicles on the roads.

3. Official documents under official seal shall not be subject to customs inspection. Couriers, whatever their status, carrying these documents must be in possession of individual movement order, issued in accordance with paragraph 2 (b)

givning, selvom han anses for at have opholdssted eller domicil udenfor dette lands territorium.

3. Nærværende artikels bestemmelser skal ikke finde anvendelse på »told«; således som dette er defineret i artikel XI, stk. 12.

4. Forsåvidt angår nærværende artikel skal udtrykket »medlem af en styrke« ikke omfatte personer, der er statsborgere i modtagerlandet.

Artikel XI.

1. Med undtagelse af de tilfælde, hvor nærværende overenskomst indeholder anden udtrykkelig bestemmelse, skal medlemmer af en styrke eller et civilt element såvel som deres pårørende være undergivet de af modtagerlandets toldmyndigheder administrerede love og forskrifter. Modtagerlandets toldmyndigheder skal i særdeleshed have adgang til i henhold til de i modtagerlandets love og forskrifter indeholdte almindelige bestemmelser at visitere medlemmer af en styrke eller et civilt element og deres pårørende, undersøge deres bagage og køretøjer og beslaglægge genstande i medfør af sådanne love eller forskrifter.

2.

(a) Midlertidig indførsel og genudførsel af tjenestekøretøjer tilhørende en styrke eller et civilt element, skal, når ind- og udførsel foregår ved køretøjets egen kraft, tillades toldfrit mod forevisning af et triptyque udfærdiget i overensstemmelse med den i bilaget til nærværende overenskomst angivne formular.

(b) Når midlertidig indførsel af sådanne køretøjer ikke foregår ved køretøjets egen kraft, skal bestemmelserne i stk. 4 i nærværende artikel anvendes ved indførselen, og bestemmelserne i stk. 8 ved genudførselen.

(c) Tjenestekøretøjer tilhørende en styrke eller et civilt element skal være fritaget for betaling af enhver skat, der opkræves for køretøjers anvendelse af veje.

3. Officielle dokumenter, der er forsynet med officielt segl, er ikke undergivet toldkontrol. Kurierer, der medfører sådanne dokumenter, skal uanset deres rang være i besiddelse af en personlig marchordre, udstedt i overensstemmelse med

of Article III. This movement order shall show the number of despatches carried and certify that they contain only official documents.

4. A force may import free of duty equipment for the force and reasonable quantities of provisions, supplies and other goods for the exclusive use of the force and, in cases where such use is permitted by the receiving State, its civilian component and dependents. This duty-free importation shall be subject to the deposit, at the customs office for the place of entry, together with such customs documents as shall be agreed, of a certificate in a form agreed between the receiving State and the sending State signed by a person authorised by the sending State for that purpose. The designation of the person authorised to sign the certificates as well as specimens of the signatures and stamps to be used, shall be sent to the customs administration of the receiving State.

5. A member of a force or civilian component may, at the time of his first arrival to take up service in the receiving State or at the time of the first arrival of any dependent to join him, import his personal effects and furniture free of duty for the term of such service.

6. Members of a force or civilian component may import temporarily free of duty their private motor vehicles for the personal use of themselves and their dependents. There is no obligation under this Article to grant exemption from taxes payable in respect of the use of roads by private vehicles.

7. Imports made by the authorities of a force other than for the exclusive use of that force and its civilian component, and imports other than those dealt with in paragraphs 5 and 6 of this Article, effected by members of a force or civilian component are not, by reason of this Article, entitled to any exemption from duty or other conditions.

8. Goods which have been imported dutyfree under paragraphs 2 (b), 4, 5 or 6 above (a) may be re-exported freely, provided that, in the case of goods imported under paragraph

artikel III, stk. 2 (b). Denne marchordre skal angive antallet af medbragte forsendelser og bekræfte, at de kun indeholder officielle dokumenter.

4. En styrke kan toldfrit indføre udrustning og rimelige mængder levnedsmidler, forsyninger og andre varer, som udelukkende er bestemt til brug for styrken, og - hvor modtagerlandet tillader det - til brug for dens civile elementer og pårørende. Sådant toldfrit indførsel er betinget af, at der ved indklareringstoldstedet, foruden sådanne tolddokumenter, hvorom der træffes aftale, afgives en attest udfærdiget i den mellem modtagerlandet og afsenderlandet vedtagne form og underskrevet af en af afsenderlandet dertil bemyndiget person. Underretning om den person, der er bemyndiget til at underskrive attesterne, såvel som underskrifts- og stempelprøver skal tilstilles modtagerlandets toldmyndigheder.

5. Et medlem af en styrke eller et civilt element kan, første gang han indrejser i modtagerlandet for at tiltræde tjeneste der, eller når hans pårørende første gang indrejser for at slutte sig til ham, indføre personlige ejendele og møbler toldfrit for det tidsrum tjenesten varer.

6. Medlemmer af en styrke eller et civilt element kan midlertidigt toldfrit indføre private motorkøretøjer til deres eget og deres pårørendes personlige brug. Nærværende artikel medfører ingen forpligtelse til at fritage private motorkøretøjer for betaling af skat, der opkræves for private køretøjs anvendelse af veje.

7. Anden indførsel, som foretages af en styrkes myndigheder, end den, som udelukkende er til brug for vedkommende styrke eller dens civile element, og anden indførsel end den i stk. 5 og 6 i nærværende artikel omhandlede, som foretages af et medlem af en styrke eller et civilt element, skal ikke i medfør af nærværende artikel være berettiget til toldfrihed eller undtaget fra andre indførselsbestemmelser.

8. Varer, som i henhold til foranstående stk. 2 (b), 4, 5 eller 6 er blevet indført toldfrit, (a) kan frit genudføres; forsåvidt angår varer indført i henhold til stk. 4, er det dog en betin-

4, a certificate, issued in accordance with that paragraph, is presented to the customs office: the customs authorities, however, may verify that goods re-exported are as described in the certificate; if any, and have in fact been imported under the conditions of paragraphs 2 (b), 4, 5 or 6 as the case may be;

(b) shall not normally be disposed of in the receiving State by way of either sale or gift: however, in particular cases such disposal may be authorised on conditions imposed by the authorities concerned of the receiving State (for instance, on payment of duty and tax and compliance with the requirements of the controls of trade and exchange).

9. Goods purchased in the receiving State shall be exported therefrom only in accordance with the regulations in force in the receiving State.

10. Special arrangements for crossing frontiers shall be granted by the customs authorities to regularly constituted units or formations, provided that the customs authorities concerned have been duly notified in advance.

11. Special arrangements shall be made by the receiving State so that fuel, oil and lubricants for use in service vehicles, aircraft and vessels of a force or civilian component, may be delivered free of all duties and taxes.

12. In paragraphs 1-10 of this Article »duty« means customs duties and all other duties and taxes payable on importation or exportation, as the case may be, except dues and taxes which are no more than charges for services rendered;

»importation« includes withdrawal from customs warehouses or continuous customs custody, provided that the goods concerned have not been grown, produced or manufactured in the receiving State.

13. The provisions of this Article shall apply to the goods concerned not only when they are imported into or exported from receiving State, but also when they are transit through the territory of a Contracting Party, and for this purpose the express »receiving State« in this Article shall be regarded as including any Contracting Party through whose territory the goods are passing in transit.

gelse herfor, at der forevises toldvæsenet en i overensstemmelse med nævnte stk. udfærdiget attest. Toldmyndighederne har imidlertid adgang til at kontrollere, om de genudførte varer er de samme, som de i den eventuelle attest beskrevne, og at de virkelig er blevet indført på de i henholdsvis stk. 2 (b), 4, 5 eller 6 angivne betingelser,

(b) skal normalt ikke kunne overdrages i modtagerlandet, hverken ved salg eller gave. Der kan dog i særlige tilfælde gives tilladelse til sådan overdragelse på de af modtagerlandets kompetente myndigheder fastsatte betingelser (f. eks. mod betaling af told og afgifter og under iagttagelse af bestemmelserne vedrørende kontrol med handel og valuta).

9. Udførsel af varer købt i modtagerlandet kan kun finde sted i overensstemmelse med de i modtagerlandet gældende bestemmelser.

10. Særlige lettelser skal indrømmes af toldmyndighederne med hensyn til opstillede enheders eller formationers grænseovergang, for så vidt de pågældende toldmyndigheder i forvejen er blevet behørigt underrettet.

11. Modtagerlandet skal træffe særlig foranstaltning til, at brændstoffer, olier og smøreliefer til brug for en styrkes eller et civilt elements tjenestekøretøjer, luftfartøjer og skibe kan leveres told- og afgiftsfrit.

12. I nærværende artikels stk. 1-10 betyder »told« toldafgifter og alle andre ind- og udførselsafgifter med undtagelse af afgifter og gebyrer, som udelukkende opkræves som betaling for ydede tjenester; »indførsel« omfatter udtagelse af varer fra toldpakhus eller andet toldoplag, for så vidt de pågældende varer ikke er dyrket, fabrikeret eller forarbejdet i modtagerlandet.

13. Bestemmelserne i nærværende artikel skal ikke blot finde anvendelse på de omhandlede varer, når de indføres i eller udføres fra modtagerlandet, men også når de transiteres gennem en kontraherende parts territorium, og i denne henseende skal udtrykket »modtagerland« i nærværende artikel anses for at omfatte enhver kontraherende part, gennem hvis territorium varerne transiteres.

Article XII

1. The customs or fiscal authorities of receiving State may, as a condition of grant of any customs or fiscal exemption concession provided for in this Agreement require such conditions to be observed as they may deem necessary to prevent abuse.

2. These authorities may refuse any exemption provided for by this Agreement, respect of the importation into the receiving State of articles grown, produced or manufactured in that State which have been ported therefrom without payment of, upon repayment of, taxes or duties which would have been chargeable but for such exportation. Goods removed from a customs warehouse shall be deemed to be imported if they were regarded as having been exported by reason of being deposited in the warehouse.

Article XIII

1. In order to prevent offences against customs and fiscal laws and regulations, the authorities of the receiving and of the sending States shall assist each other in the conduct of enquiries and the collection of evidence.

2. The authorities of a force shall render all assistance within their power to ensure that articles liable to seizure by, or on behalf of, the customs or fiscal authorities of the receiving State are handed to those authorities.

3. The authorities of a force shall render all assistance within their power to ensure the payment of duties, taxes and penalties payable by members of the force or civilian component or their dependents.

4. Service vehicles and articles belonging to a force or to its civilian component, and not to a member of such force or civilian component, seized by the authorities of the receiving State in connexion with an offence against its customs or fiscal laws or regulations shall be handed over to the appropriate authorities of the force concerned.

Artikel XII.

1. Modtagerlandets told- eller skattemyndigheder kan, som vilkår for at indrømme de i nærværende overenskomst fastsatte fritagelser og begunstigelser i told- eller afgiftsmæssig henseende, forlange sådanne betingelser, som de skønner nødvendige for at hindre misbrug, iagttaget.

2. Disse myndigheder kan i tilfælde af indførelse til modtagerlandet af varer, der er dyrket, fremstillet eller forarbejdet i dette land, og som er blevet udført derfra uden betaling af de skatter og afgifter, som ville påhvile varerne, hvis de ikke var blevet udført, eller mod godtgørelse af sådanne skatter og afgifter, nægte at indrømme den i nærværende overenskomst foreskrevne told- og afgiftsfrihed. Varer udtaget fra toldpakhus skal anses som indførte, såfremt oplæggelsen af disse varer vil være at betragte som udførelse.

Artikel XIII.

1. For at forhindre overtrædelse af told- og afgiftslove og forskrifter skal modtager- og afsenderlandets myndigheder bistå hinanden med foretagelse af undersøgelser og indsamling af bevismateriale.

2. En styrkes myndigheder skal yde al den bistand, som ligger indenfor deres myndighedsområde, til sikring af, at genstande, der skal beslaglægges af modtagerlandets told- og skattemyndigheder, eller til fordel for disse, overgives disse myndigheder.

3. En styrkes myndigheder skal yde al den bistand, som ligger indenfor deres myndighedsområde, til sikring af, at medlemmer af en styrke eller et civilt element eller disses pårørende betaler de dem påhvillende told-, afgifts- og bødebøbet.

4. De af modtagerlandets myndigheder i forbindelse med overtrædelse af landets told- og afgiftsbestemmelser beslaglagte tjenestekøretøjer og genstande tilhørende en styrke eller dens civile element, men ikke tilhørende et medlem af styrken eller det civile element, skal udleveres til den pågældende styrkes kompetente myndigheder.

Article XIV

1. A force, a civilian component and the members thereof, as well as their dependents, shall remain subject to the foreign exchange regulations of the sending State and shall also be subject to the regulations of the receiving State.

2. The foreign exchange authorities of the sending and the receiving States may issue special regulations applicable to a force or civilian component or the members thereof as well as to their dependents.

Article XV

1. Subject to paragraph 2 of this Article, this Agreement shall remain in force in the event of hostilities to which the North Atlantic Treaty applies, except that the provisions for settling claims in paragraphs 2 and 5 of Article VIII shall not apply to war damage, and that the provisions of the Agreement, and, in particular of Articles III and VII, shall immediately be reviewed by the Contracting Parties concerned, who may agree to such modifications as they may consider desirable regarding the application of the Agreement between them.

2. In the event of such hostilities, each of the Contracting Parties shall have the right, by giving 60 days' notice to the other Contracting Parties, to suspend the application of any of the provisions of this Agreement so far as it is concerned. If this right is exercised, the Contracting Parties shall immediately consult with a view to agreeing on suitable provisions to replace the provisions suspended.

Article XVI

All differences between the Contracting Parties relating to the interpretation or application of this Agreement shall be settled by negotiation between them without recourse to any outside jurisdiction. Except where express provision is made to the contrary in this Agreement, differences which cannot be settled by direct negoti-

Artikel XIV.

1. En styrke, et civilt element og medlemmerne deraf såvel som disses pårørende skal fortsat være undergivet afsenderlandets valutabestemmelser og skal tillige være undergivet modtagerlandets valutabestemmelser.

2. Afsender- og modtagerlandets valutamyndigheder kan udstede særlige forskrifter, som finder anvendelse på en styrke, et civilt element eller medlemmer deraf såvel som på disses pårørende.

Artikel XV.

1. Under forbehold af denne artikels stk. 2 skal nærværende overenskomst forblive i kraft i tilfælde af fjendtligheder, på hvilke Den nordatlantiske Traktat finder anvendelse, dog således at de i artikel VIII, stk. 2 og 5 indeholdte bestemmelser vedrørende afvikling af erstatningskrav ikke skal finde anvendelse på krigsskade, og således at nærværende overenskomsts bestemmelser, i særdeleshed bestemmelserne i art. III og VII, øjeblikkelig skal tages under fornyet overvejelse af de pågældende kontraherende parter, som kan træffe aftale om sådanne ændringer, som de måtte anse for ønskelige, forsåvidt angår overenskomstens anvendelse mellem disse parter.

2. I tilfælde af sådanne fjendtligheder har hver af de kontraherende parter ret til for sit vedkommende mod at give 60 dages varsel til de øvrige kontraherende parter at suspendere anvendelsen af enhver af de i nærværende overenskomst indeholdte bestemmelser. Dersom denne ret benyttes, skal de kontraherende parter øjeblikkelig rådføre sig med hverandre med henblik på at træffe aftale om passende bestemmelser til afløsning af de suspenderede bestemmelser.

Artikel XVI.

Alle uoverensstemmelser mellem de kontraherende parter vedrørende fortolkningen eller anvendelsen af nærværende overenskomst skal afgøres ved indbyrdes forhandling uden rekurs til nogen udenforstående myndighed. Med undtagelse af de tilfælde, hvor der i nærværende overenskomst foreligger anden udtrykkelig be-

ation shall be referred to the North Atlantic Council.

Article VXII

Any Contracting Party may at any time request the revision of any Article of this Agreement. The request shall be addressed to the North Atlantic Council.

Article XVIII

1. The present Agreement shall be ratified and the instruments of ratification shall be deposited as soon as possible with the Government of the United States of America, which shall notify each signatory State of the date of deposit thereof.

2. Thirty days after four signatory States have deposited their instruments of ratification the present Agreement shall come into force between them. It shall come into force for each other signatory State thirty days after the deposit of its instrument of ratification.

3. After it has come into force, the present Agreement shall, subject to the approval of the North Atlantic Council and to such conditions as it may decide, be open to accession on behalf of any State which accedes to the North Atlantic Treaty. Accession shall be effected by the deposit of an instrument of accession with the Government of the United States of America, which shall notify each signatory and acceding State of the date of deposit thereof. In respect of any State on behalf of which an instrument of accession is deposited, the present Agreement shall come into force thirty days after the date of the deposit of such instrument.

Article XIX

1. The present Agreement may be denounced by any Contracting Party after the expiration of a period of four years from the date of which the Agreement comes into force.

2. The denunciation of the Agreement by any Contracting Party shall be effected by a written notification addressed by that Contracting Party to the Government of the United States of Ame-

stemmelse, skal uoverensstemmelser, der ikke kan afgøres ved direkte forhandling, henvises til Det nordatlantiske Råd.

Artikel XVII.

Enhver kontraherende part kan nårsomhelst anmode om, at enhver artikel i nærværende overenskomst tages op til revision. Anmodning herom skal rettes til Det nordatlantiske Råd.

Artikel XVIII.

1. Nærværende overenskomst skal ratificeres, og ratifikationsinstrumenterne skal snarest muligt deponeres hos Amerikas forenede Staters regering, som skal underrette hver signatarmagt om datoen for sådan deponering.

2. 30 dage efter, at 4 signatarmagter har deponeret deres ratifikationsinstrumenter, skal nærværende overenskomst træde i kraft mellem disse. I forhold til enhver anden signatarmagt skal den træde i kraft 30 dage efter deponering af dets ratifikationsinstrument.

3. Efter at nærværende overenskomst er trådt i kraft skal den, under forbehold af Det nordatlantiske Råds godkendelse og på de betingelser, dette måtte fastsætte, stå åben for tiltrædelse af ethvert land, der tiltræder Den nordatlantiske Traktat. Tiltrædelsen finder sted ved deponering af et tiltrædelsesinstrument hos Amerikas forenede Staters regering, som skal underrette enhver stat, der har undertegnet eller tiltrådt overenskomsten, om datoen for den pågældende deponering. I forhold til enhver stat, på hvis vegne et tiltrædelsesinstrument deponeres, skal nærværende overenskomst træde i kraft 30 dage efter deponeringen af dette instrument.

Artikel XIX.

1. Nærværende overenskomst kan opsiges af enhver af de kontraherende parter efter udløbet af en periode på 4 år fra datoen for dens ikrafttræden.

2. En kontraherende parts opsigelse af overenskomsten skal ske ved skriftlig meddelelse fra vedkommende kontraherende part til Amerikas forenede Staters regering, som skal underrette de

rica which shall notify all the other Contracting Parties of each such notification and the date of receipt thereof.

3. The denunciation shall take effect one year after the receipt of the notification by the Government of the United States of America. After the expiration of this period of one year, the Agreement shall cease to be in force as regards the Contracting Party which denounces it, but shall continue in force for the remaining Contracting Parties.

Article XX

1. Subject to the provisions of paragraphs 2 and 3 of this Article, the present Agreement shall apply only to the metropolitan territory of a Contracting Party.

2. Any State may, however, at the time of the deposit of its instrument of ratification or accession or at any time thereafter, declare by notification given to the Government of the United States of America that the present Agreement shall extend (subject, if the State making the declaration considers it to be necessary, to the conclusion of a special agreement between that State and each of the sending States concerned), to all or any of the territories for whose international relations it is responsible in the North Atlantic Treaty area. The present Agreement shall then extend to the territory or territories named therein thirty days after the receipt by the Government of the United States of America of the notification, or thirty days after the conclusion of the special agreements if required, or when it has come into force under Article XVIII, whichever is the later.

3. A State which has made a declaration under paragraph 2 of this Article extending the present Agreement to any territory for whose international relations it is responsible may denounce the Agreement separately in respect of that territory in accordance with the provisions of Article XIX.

øvrige kontraherende parter om enhver sådan meddelelse og om datoen for dens modtagelse.

3. Opsigelsen skal træde i kraft et år efter, at Amerikas forenede Staters regering har modtaget meddelelsen. Efter udløbet af denne periode på et år, skal overenskomsten ophøre med at være i kraft i forhold til den kontraherende part, som har opsagt den, men den skal forblive i kraft imellem de øvrige kontraherende parter.

Artikel XX.

1. Med forbehold af bestemmelserne i denne artikels 2. og 3. stk. skal nærværende overenskomst kun finde anvendelse på de kontraherende parters hjemlige territorier.

2. Ethvert land kan imidlertid samtidig med deponeringen af dets ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument, eller på et hvilket som helst senere tidspunkt notificere Amerikas forenede Staters regering, at nærværende overenskomst skal udvides til at omfatte alle eller visse af de territorier indenfor Den nordatlantiske Traktats område, for hvis mellemfolkelige anliggender det er ansvarligt (såfremt det land, der afgiver sådan erklæring, skønner det nødvendigt, dog med forbehold af afslutning af en særlig overenskomst mellem dette land og hvert af de i betragtning kommende afsenderlande). Nærværende overenskomst skal derefter på det seneste af følgende tidspunkter udvides til at omfatte det eller de deri omhandlede territorier: 30 dage efter at Amerikas forenede Staters regering har modtaget sådan meddelelse, eller 30 dage efter afslutningen af en eventuel særlig overenskomst, eller når overenskomsten er trådt i kraft i henhold til artikel XVIII.

3. Et land, som i henhold til denne artikels 2. stk. har afgivet en erklæring, hvorefter nærværende overenskomst udvides til at omfatte noget territorium, for hvis mellemfolkelige anliggender det er ansvarligt, kan selvstændigt opsiges overenskomsten forsåvidt angår dette territorium i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel XIX.

In witness whereof the undersigned Plenipotentiaries have signed the present Agreement.

Done in London this nineteenth day of June, 1951, in the English and French languages, both texts being equally authoritative, in a single original which shall be deposited in the archives of the Government of the United States of America. The Government of the United States of America shall transmit certified copies thereof to all the signatory and acceding States.

Til bekræftelse heraf har undertegnede, der er behørigt bemyndigede af deres respektive regeringer, underskrevet nærværende overenskomst.

Udfærdiget i London den 19. juni 1951 på engelsk og fransk, begge tekster af lige gyldighed, i et enkelt eksemplar, som skal deponeres i Amerikas forenede Staters regeringsarkiver. Amerikas forenede Staters regering skal sende bekræftede eksemplarer heraf til alle lande, der har undertegnet eller tiltrådt overenskomsten.

APPENDIX

Country Ministry or Service

TRIPTYQUE¹

Valid from To

for temporary imporation to
of the following service vehicle:

Type

Registration number Engine Number

Spare tyres
Fixed Communication Equipment

Name and signature of the holder of the

Triptyque

Date of issue By order of

BILAG

Land Ministerium eller styrelsesgren

TRYPTIQUE¹

Gyldig fra til

For midlertidig indførsel i
af følgende tjenstekøretøj:

Fabrikat

Indregistreringsnummer Motornummer

Reservedæk
Fast installeret kommunikationsanlæg

Ihændehaverens navn og underskrift

Triptyque

Udstedelsesdato Efter ordre af

TEMPORARY EXITS AND ENTRIES

<i>Name of Port or Customs Station</i>	<i>Date</i>	<i>Signature and Stamp of Customs Officer</i>
--	-------------	---

Exit

Entry

Exit

Entry

Exit

Entry

Exit

MIDLERTIDIGE IND- OG UDREJSER

<i>Toldstedets navn</i>	<i>Dato</i>	<i>Vedk. toldembeds- mands underskrift og toldstempel</i>
-------------------------	-------------	---

Udrejse

Indrejse

Udrejse

Indrejse

Udrejse

Indrejse

Udrejse

¹⁾ This document shall be in the language of the sending State and in the English and French languages.

¹⁾ Nærværende dokument skal udfærdiges på afsenderlandets sprog samt på engelsk og fransk.

**Bekendtgørelse nr. 45 af 11. august 1955 i Lovtidende C
(Paris-protokollen af 28. august 1952)**

Oversættelse

**PROTOCOL ON THE STATUS OF
INTERNATIONAL MILITARY
HEADQUARTERS SET UP PURSUANT
TO THE NORTH ATLANTIC TREATY**

The Parties to the North Atlantic Treaty signed in Washington on 4th April, 1949

Considering that international military Headquarters may be established in their territories, by separate arrangement, under the North Atlantic Treaty, and

Desiring to define the status of such Headquarters and of the personnel thereof within the North Atlantic Treaty area,

Have agreed to the present Protocol to the Agreement signed in London on 19th June, 1951, regarding the Status of their Forces:

Article 1

In the present Protocol the expression

- (a) »the Agreement« means the Agreement signed in London on 19th June, 1951, by the Parties to the North Atlantic Treaty regarding the Status of their Forces;
- (b) »Supreme Headquarters« means Supreme Headquarters Allied Powers in Europe, Headquarters of the Supreme Allied Commander Atlantic and any equivalent international military Headquarters set up pursuant to the North Atlantic Treaty;
- (c) »Allied Headquarters« means any Supreme Headquarters and any international military Headquarters set up pursuant to the North Atlantic Treaty which is immediately subordinate to a Supreme Headquarters;
- (d) »North Atlantic Council« means the Council established by Article 9 of the North Atlantic Treaty or any of its subsidiary bodies authorised to act on its behalf.

Article 2

Subject to the following provisions of this Protocol, the Agreement shall apply to Allied Headquarters in the territory of a Party to the present Protocol in the North Atlantic Treaty ar-

**PROTOKOL OM STATUS FOR
INTERNATIONALE MILITÆRE
HOVEDKVARTERER OPRETTET I
HENHOLD TIL DEN NORDATLANTISKE
TRAKTAT**

Deltagerne i Den nordatlantiske Traktat, undertegnet i Washington den 4. april 1949,

som tager i betragtning, at internationale militære hovedkvarterer kan blive oprettet på deres territorier ved sær aftale i henhold til Den nordatlantiske Traktat, og

som ønsker at fastsætte status for sådanne hovedkvarterer og dertil knyttet personel indenfor Den nordatlantiske Traktats område,

er blevet enige om nærværende protokol til den i London den 19. juni 1951 undertegnede overenskomst om status for deres styrker:

Artikel 1

I nærværende protokol betyder udtrykket:

- (a) »overenskomsten« - den i London den 19. juni 1951 af deltagerne i Den nordatlantiske Traktat undertegnede overenskomst vedrørende status for deres styrker;
- (b) »øverste hovedkvarter« - det øverste hovedkvarter for de allierede styrker i Europa, hovedkvarteret for den allierede øverstkommanderende i Atlanterhavsområdet og ethvert tilsvarende internationalt militært hovedkvarter oprettet i henhold til Den nordatlantiske Traktat;
- (c) »allieret hovedkvarter« - ethvert øverste hovedkvarter og ethvert internationalt militært hovedkvarter, som er oprettet i henhold til Den nordatlantiske Traktat og direkte underordnet et øverste hovedkvarter;
- (d) »Det nordatlantiske Råd« - det i henhold til art. 9 i Den nordatlantiske Traktat oprettede råd eller ethvert af dets underordnede organer, der er bemyndiget til at handle på dets vegne.

Artikel 2

Under forbehold af de følgende bestemmelser i denne protokol skal overenskomsten finde anvendelse på allierede hovedkvarterer oprettet på et territorium indenfor Den nordatlantiske Trak-

ea, and to the military and civilian personnel of such Headquarters and their dependents included in the definitions in sub-paragraphs (a), (b) and (c) of paragraph 1 of Article 3 of this Protocol, when such personnel are present in any such territory in connection with their official duties or, in the case of dependents, the official duties of their spouse or parent.

Article 3

1. For the purpose of applying the Agreement to an Allied Headquarters the expressions »force«, »civilian component« and »dependent«, wherever they occur in the Agreement, shall have the meanings set out below:

- (a) »force« means the personnel attached to the Allied Headquarters who belong to the land, sea or air armed services of any Party to the North Atlantic Treaty;
- (b) »civilian component« means civilian personnel who are not stateless persons, nor nationals of any State which is not a Party to the Treaty, nor nationals of, nor ordinarily resident in the receiving State, and who are (i) attached to the Allied Headquarters and in the employ of an armed service of a Party to the North Atlantic Treaty or (ii) in such categories of civilian personnel in the employ of the Allied Headquarters as the North Atlantic Council shall decide;
- (c) »dependent« means the spouse of member of a force or civilian component as defined in sub-paragraphs (a) and (b) of this paragraph, or a child of such member depending on him or her for support.

2. An Allied Headquarters shall be considered to be a force for the purposes of Article II, paragraph 2 of Article V, paragraph 10 of Article VII, paragraphs 2, 3, 4, 7 and 8 of Article IX, and Article XIII, of the Agreement.

Article 4

The rights and obligations which the Agreement gives to or imposes upon the sending State or its authorities in respect of its forces or their civilian components of dependents shall, in respect of an Allied Headquarters and its personnel and their dependents to whom the Agree-

tats område tilhørende en deltager i nærværende protokol og på sådanne hovedkvarterers militære og civile personel samt deres pårørende - i det omfang de er omfattet af definitionerne i denne protokols art. 3, stk. 1 (a), (b) og (c), - når dette personel befinder sig på sådant territorium i forbindelse med udøvelsen af et tjenstligt hverv eller, forsåvidt angår pårørende, et deres ægtefælle eller forældre påhvilende tjenstligt hverv.

Artikel 3

1. Med henblik på overenskomstens anvendelse på et allieret hovedkvarter skal udtrykkene »styrke«, »civilt element« og »pårørende«, overalt hvor de forekommer i overenskomsten have den nedenfor angivne betydning:

- (a) »styrke« betyder det personel, som er knyttet til det allierede hovedkvarter, og som tilhører en af Den nordatlantiske Traktats deltagers land-, sø- eller luftstridskræfter;
- (b) »civilt element« betyder det civile personel, som ikke er statsløse personer eller statsborgere i et land, der ikke er deltager i traktaten, og som ej heller er statsborgere i eller har sædvanlig bopæl i modtagerlandet, og som (i) er knyttet til det allierede hovedkvarter og har ansættelse ved et værn tilhørende en deltager i Den nordatlantiske Traktat, eller (ii) tilhører visse af Det nordatlantiske Råd fastsatte kategorier af civilt personel, som har ansættelse ved det allierede hovedkvarter;
- (c) »pårørende« betyder ægtefællen til et medlem af en styrke eller af et civilt element, således som defineret i afsnit (a) og (b) i nærværende stykke, eller børn af et sådant medlem, der er afhængige af underhold fra den pågældende.

2. Et allieret hovedkvarter skal anses som en styrke forsåvidt angår overenskomstens artikler II, V, stk. 2, VII, stk. 10, IX, stk. 2, 3, 4, 7 og 8 samt XIII.

Artikel 4

De rettigheder og forpligtelser, som overenskomsten tillægger eller pålægger afsenderlandet eller dets myndigheder med hensyn til dets styrker, civile elementer eller disses pårørende, skal forsåvidt angår et allieret hovedkvarter, dets personel og dets pårørende, på hvilke overens-

ment applies in accordance with Article 2 of the present Protocol, be vested in or attach to the appropriate Supreme Headquarters and the authorities responsible under it, except that

- (a) the right which is given by Article VI of the Agreement to the military authorities of the sending State to exercise criminal and disciplinary jurisdiction shall be vested in the military authorities of the State, if any, to whose military law the person concerned is subject;
- (b) the obligations imposed upon the sending State or its authorities by Article II, paragraph 4 of Article III, paragraphs 5 (a) and 6 (a) of Article VI paragraphs 9 and 10 of Article VII and Article XIII, of the Agreement, shall attach both to the Allied Headquarters and to any State whose armed service, or any member or employee whose armed service, or the depended of such member or employee, is concerned;
- (c) for the purposes of paragraphs 2 (a) and 5 of Article III, and Article XIV of the Agreement, the sending State shall be, in the case of members of force and their dependents, the State to whose armed service the member belongs, or, in the case of members of civilian component and their dependents, the State, if any, by whose armed service the member is employed;
- (d) the obligations imposed on the sending State by virtue of paragraphs 6 and of Article VIII of the Agreement shall attach to the State to whose armed service the person belongs whose act or omission has given rise to the claim or, in the case of a member of a civilian component, to the State by whose armed service he is employed or, if there is no such State, to the Allied Headquarter of which the person concerned is a member.

Both the State, if any, to which obligations attach under this paragraph and the Allied Headquarters concerned shall have the rights of the sending State in connection with the appointment of an arbitrator under paragraph 8 of Article VIII.

Article 5

Every member of an Allied Headquarters shall have a personal identity card issued by the

komsten i overensstemmelse med nærværende protokols art. 2 finder anvendelse, tilkomme eller pålægges vedkommende øverste hovedkvarter og dets undergivne myndigheder med følgende undtagelser:

- (a) den ret til at udøve kriminel og disciplinær jurisdiktion, som ved overenskomstens art. VII er tillagt afsenderlandets militære myndigheder, tilkommer de militære myndigheder i det land, hvis militære lovgivning den pågældende person eventuelt måtte være undergivet;
- (b) de forpligtelser, der i henhold til overenskomstens art. II, III stk. 4, VII stk. 5 (a) og 6 (a), VIII stk. 9 og 10 samt XIII er pålagt afsenderlandet eller dets myndigheder skal påhvile både det allierede hovedkvarter og det land, om hvis værn eller dertil hørende medlemmer eller funktionærer eller sådanne pårørende der er tale;
- (c) ved anvendelsen af overenskomstens art. III stk. 2 (a) og 5 samt art. XIV skal forsåvidt angår medlemmer af en styrke og deres pårørende, det land, anses som afsenderland, hvis værn medlemmet tilhører eller, forsåvidt angår medlemmer af et civilt element og deres pårørende, hvis værn medlemmet er ansat ved;
- (d) de forpligtelser, der i henhold til overenskomstens art. VIII stk. 6 og 7 er pålagt afsenderlandet, skal påhvile det land, hvis værn den person tilhører, som ved sin handling eller undladelse har givet anledning til erstatningskravet, eller forsåvidt angår et medlem af et civilt element det land, ved hvis værn han er ansat, eller såfremt et sådant land ikke findes, det allierede hovedkvarter, som den pågældende tilhører.

Både det land, som forpligtelser måtte påhvile i henhold til dette stykke, og vedkommende allierede hovedkvarter skal have et afsenderlands rettigheder med hensyn til udnævnelse af en voldgiftsmand i henhold til artikel VIII stk. 8.

Artikel 5

Ethvert medlem af et allieret hovedkvarter skal være i besiddelse af et af hovedkvarteret

Headquarters showing names, date and place of birth, nationality, rank or grade, number (if any), photograph and period of validity. This card must be presented on demand.

Article 6

1. The obligations to waive claims imposed on the Contracting Parties by Article VIII of the Agreement shall attach both to the Allied Headquarters and to any Party to this Protocol concerned.

2. For the purposes of paragraphs 1 and 2 of Article VIII of the Agreement,

- (a) property owned by an Allied Headquarters or by a Party to this Protocol and used by an Allied Headquarters shall be deemed to be property owned by a Contracting Party and used by its, armed services;
- (b) damage caused by a member of a force or civilian component as defined in paragraph 1 of Article 3 of this Protocol or by any other employee of an Allied Headquarters shall be deemed to be damage caused by a member or employee of the armed services of a Contracting Party;
- (c) the definition of the expression »owned by a Contracting Party« in paragraph 3 of Article VIII shall apply in respect of an Allied Headquarters.

3. The claims to which paragraph 5 of Article VIII of the Agreement applies shall include claims (other than contractual claims and claims to which paragraphs 6 or 7 of that article apply) arising out of acts or omissions of any employees of an Allied Headquarters, or out of any other act, omission or occurrence for which an Allied Headquarters is legally responsible, and causing damage in the territory of a receiving State to third parties, other than any of the Parties to this Protocol.

Article 7

1. The exemption from taxation accorded under Article X of the Agreement to members of a force or civilian component in respect of their salaries and emoluments shall apply, as regards personnel of an Allied Headquarters within the

udstedt personligt identitetskort forsynet med fotografi og angivelse af fulde navn, fødselssted og -dato, nationalitet, rang eller grad, eventuelt stamnummer samt gyldighedsperiode. Dette kort skal forevises på forlangende.

Artikel 6

1. De forpligtelser, der i henhold til overenskomstens art. VIII er pålagt de kontraherende parter til at fratage erstatningskrav, skal påhvile både det allierede hovedkvarter og enhver i betragtning kommende deltager i denne protokol.

2. Ved anvendelsen af overenskomstens art. VIII stk. 1 og 2 skal:

- (a) ejendom, der tilhører et allieret hovedkvarter eller en deltager i denne protokol, og som anvendes af et allieret hovedkvarter, anses som ejendom, der tilhører en kontraherende part og anvendes af dennes værn;
- (b) skade forvoldt af et medlem af en styrke eller et civilt element - således som defineret i denne protokols art. 3 stk. 1 - eller af enhver anden funktionær ved et allieret hovedkvarter, anses som skade forvoldt af et medlem eller en funktionær tilhørende en kontraherende parts værn;
- (c) bestemmelserne i overenskomstens art. VIII stk. 3 finde anvendelse på et allieret hovedkvarter, der vil blive anset som »kontraherende part« i nævnte stykkes forstand.

3. Erstatningskrav, på hvilke overenskomstens art. VIII stk. 5 finder anvendelse, skal omfatte erstatningskrav (bortset fra kontraktmæssige krav og krav, på hvilke nævnte artikels stk. 6 og 7 finder anvendelse), der opstår som følge af handlinger eller unladelser, der må tilskrives en funktionær ved et allieret hovedkvarter, eller som følge af enhver anden handling, unladelse eller begivenhed, for hvilken et allieret hovedkvarter er retlig ansvarlig, og som på modtagerlandets territorium forvolder skade for tredjemand, som ikke er deltager i denne protokol.

Artikel 7

1. Den skattefritagelse, der i henhold til overenskomstens art. X indrømmes medlemmer af en styrke eller et civilt element med hensyn til lønninger og emolumenter, skal forsåvidt angår et allieret hovedkvarters personel, således som

definitions in paragraph 1 (a) and (b) (i) of Article 3 of this Protocol, to salaries and emoluments paid to them as such personnel by the armed service to which they belong or by which they are employed, except that this paragraph shall not exempt any such member or employee from taxation imposed by a State of which he is a national.

2. Employees of an Allied Headquarters of categories agreed by the North Atlantic Council, shall be exempted from taxation on the salaries and emoluments paid to them by the Allied Headquarters in their capacity as such employees. Any Party to the present Protocol may, however, conclude an arrangement with the Allied Headquarters where by such Party will employ and assign to the Allied Headquarters all of its nationals (except, if such Party so desires, any not ordinarily resident within its territory) who are to serve on the staff of the Allied Headquarters and pay the salaries and emoluments of such persons from its own funds, at a scale fixed by it. The salaries and emoluments so paid may be taxed by the Party concerned but shall be exempted from taxation by any other Party. If such an arrangement is entered into by any Party to the present Protocol and is subsequently modified or terminated, Parties to the present Protocol shall no longer be bound under the first sentence of this paragraph to exempt from taxation the salaries and emoluments paid to their nationals.

Article 8

1. For the purpose of facilitating the establishment, construction, maintenance and operation of Allied Headquarters, these Headquarters shall be relieved, so far as practicable, from duties and taxes, affecting expenditures by them in the interest of common defence and for their official and exclusive benefit, and each Party to the present Protocol shall enter into negotiations with any Allied Headquarters operating in its territory for the purpose of concluding an agreement to give effect to this provision.

defineret i denne protokols art. 3 stk. 1 (a) og (b) (i), finde anvendelse på lønninger og emolumenter, der er udbetalt dem i deres egenskab af sådant personel af det værn, de tilhører eller er ansat ved; dog skal nærværende stykke ikke fritage noget sådant medlem eller funktionær for beskatning pålagt af det land, i hvilket den pågældende er statsborger.

2. De af Det nordatlantiske Råd fastsatte kategorier af funktionærer ved et allieret hovedkvarter skal fritages for beskatning af de lønninger og emolumenter, som et allieret hovedkvarter udbetaler dem i deres egenskab af sådanne funktionærer. Enhver deltager i nærværende protokol kan imidlertid indgå en aftale med det allierede hovedkvarter, hvorefter en sådan deltager ansætter og til det allierede hovedkvarter anviser alle de af dens statsborgere (dog, såfremt den pågældende deltager ønsker det, med undtagelse af sådanne, der ikke har sædvanlig bopæl indenfor dens territorium), som skal gøre tjeneste ved det allierede hovedkvarters stab, og af sine egne midler betaler lønninger og emolumenter til sådanne personer i henhold til en af denne deltager fastsat skala. De således ydede lønninger og emolumenter kan beskattes af den pågældende deltager, men skal fritages for beskatning af enhver anden deltager. Såfremt en sådan aftale indgås af nogen deltager i nærværende protokol og senere ændres eller bringes til ophør, skal deltagerne i nærværende protokol ikke længere være forpligtet til i henhold til første punktum i nærværende stykke at fritage deres statsborgere for beskatning af de lønninger og emolumenter, der ydes dem.

Artikel 8

1. For at lette allierede hovedkvarterers oprettelse, opførelse, vedligeholdelse og drift skal disse hovedkvarterer i videst mulige omfang fritages for afgifter og skatter, der berører udgifter, de afholder i det fælles forsvars interesse, og som anvendes til hovedkvarterernes tjenstlige formål og udelukkende kommer hovedkvartererne til gode, og enhver deltager i nærværende protokol skal optage forhandlinger med de allierede hovedkvarterer, der er oprettet på dets territorium, med henblik på at afslutte en overenskomst til denne bestemmelses gennemførelse.

F. t. l. vedr. gennemførelse af overenskomst om retsstillingen for NATO-styrker m.v.

2. An Allied Headquarters shall have the rights granted to a force under Article XI of the Agreement subject to the same conditions.

3. The provisions in paragraphs 5 and 6 of Article XI of the Agreement shall not apply to nationals of the receiving States, unless such nationals belong to the armed services of a Party to this Protocol other than the receiving State.

4. The expression »duties and taxes« in this Article does not include charges for services rendered.

Article 9

Except in so far as the North Atlantic Council may decide otherwise,

- (a) any assets acquired from the international funds of an Allied Headquarters under its capital budget and no longer required by the Headquarters shall be disposed of under arrangements approved by the North Atlantic Council and the proceeds shall be distributed among or credited to the Parties to the North Atlantic Treaty in the proportions in which they have contributed to the capital costs of the Headquarters. The receiving State shall have the prior right to acquire any immovable property so disposed of in its territory provided that it offers terms no less favourable than those offered by any third party;
- (b) any land, buildings or fixed installations provided for the use of an Allied Headquarters by the receiving State without charge to the Headquarters (other than a nominal charge) and no longer required by the Headquarters shall be handed back to the receiving State, and any increase or loss in the value of the property provided by the receiving State resulting from its use by the Headquarters shall be determined by the North Atlantic Council (taking into consideration any applicable law of the receiving State) and distributed among or credited or debited to the Parties to the North Atlantic Treaty in the proportions in which they have contributed to the capital costs of the Headquarters.

2. Et allieret hovedkvarter skal have de rettigheder, der i henhold til overenskomstens art. XI indrømmes en styrke og på de samme betingelser.

3. Bestemmelserne i overenskomstens art. XI stk. 5 og 6 skal ikke finde anvendelse på modtagerlandets statsborgere, medmindre sådanne statsborgere hører under et værn tilhørende en anden deltager i denne protokol.

4. Udtrykket »afgifter og skatter« i denne artikel omfatter ikke betaling, som opkræves for ydede tjenester.

Artikel 9

Forsåvidt Det nordatlantiske Råd ikke måtte træffe anden bestemmelse skal:

- (a) ethvert aktiv erhvervet for et allieret hovedkvarters internationale midler afsat på dets kapitalbudget, og som hovedkvarteret ikke længere behøver, realiseres i overensstemmelse med en af Det nordatlantiske Råd godkendt ordning, og udbyttet skal fordeles imellem eller krediteres deltagerne i Den nordatlantiske Traktat i det forhold, hvori de har ydet bidrag til hovedkvarterets kapitaludgifter. Modtagerlandet skal have fortrinsret til at erhverve fast ejendom, der således realiseres på dets territorium, under forudsætning af, at det tilbyder vilkår, der ikke er mindre fordelagtige end de vilkår, der er tilbudt af tredjemand.
- (b) Grunde, bygninger eller faste installationer, der af modtagerlandet er stillet til et allieret hovedkvarters rådighed uden vederlag (eller kun for et nominelt vederlag), og som hovedkvarteret ikke længere behøver, tilbagegives modtagerlandet, og enhver værdiforøgelse eller -forringelse af den af modtagerlandet til rådighed stillede faste ejendom, der skyldes hovedkvarterets brug deraf, skal fastsættes af Det nordatlantiske Råd (under hensyntagen til modtagerlandets herhenhørende lovgivning) og fordeles imellem, krediteres eller debiteres deltagerne i Den nordatlantiske Traktat i det forhold, hvori de har ydet bidrag til hovedkvarterets kapitaludgifter.

Article 10

Each Supreme Headquarters shall possess juridical personality; it shall have the capacity to conclude contracts and acquire and dispose of property. The receiving State may, however, make the exercise of such capacity subject to special arrangements between it and the Supreme Headquarters or any subordinate Allied Headquarters acting on behalf of the Supreme Headquarters.

Article 11

1. Subject to the provisions of Article VIII of the Agreement, a Supreme Headquarters may engage in legal proceedings as claimant or defendant. However, the receiving State and the Supreme Headquarters or any subordinate Allied Headquarters authorised by it may agree that the receiving State shall act on behalf of the Supreme Headquarters in any legal proceedings to which that Headquarters is a party before the courts of the receiving State.

2. No measure of execution or measure directed to the seizure or attachment of its property or funds shall be taken against any Allied Headquarters, except for the purposes of paragraph 6 (a) of Article VII and Article XIII of the Agreement.

Article 12

1. To enable it to operate its international budget, an Allied Headquarters may hold currency of any kind and operate accounts in any currency.

2. The Parties to the present Protocol shall, at the request of an Allied Headquarters, facilitate transfers of the funds of such Headquarters from one country to another and the conversion of any currency held by an Allied Headquarters into any other currency, when necessary to meet the requirements of any Allied Headquarters.

Article 13

The archives and other official documents of an Allied Headquarters kept in premises used by those Headquarters or in the possession of any properly authorised member of the Headquarters

Artikel 10

Ethvert øverste hovedkvarter er en juridisk person; det skal kunne indgå kontrakter samt erhverve og afhænde ejendom. Modtagerlandet kan imidlertid gøre udøvelsen af denne ret betinget af særaftaler mellem dette og det øverste hovedkvarter eller et underordnet allieret hovedkvarter, der handler på det øverste hovedkvarters vegne.

Artikel 11

1. Under forbehold af bestemmelserne i overenskomstens artikel VIII kan et øverste hovedkvarter optræde som sagsøger eller sagsøgt i retssager. Det kan imidlertid aftales mellem det øverste hovedkvarter eller et af dette bemyndiget underordnet allieret hovedkvarter og et modtagerland, at modtagerlandet skal handle på det øverste hovedkvarters vegne i retssager, i hvilke hovedkvarteret er part ved modtagerlandets domstole.

2. Intet tvangsfuldbyrdsesskridt eller forholdsregler, der tilsigter beslaglæggelse af eller arrest i ejendom eller midler, kan tages mod et allieret hovedkvarter undtagen forsåvidt angår de i overenskomstens artikel VII stk. 6 (a) og artikel XIII omhandlede formål.

Artikel 12

1. Et allieret hovedkvarter kan af hensyn til gennemførelsen af sit internationale budget besidde valuta af enhver art og disponere over konti i en hvilken som helst valuta.

2. Deltagerne i nærværende protokol skal efter anmodning fra et allieret hovedkvarter lette overførsler af et sådant hovedkvarters midler fra et land til et andet og ombytning af enhver valuta, som et allieret hovedkvarter besidder, til en hvilken som helst anden valuta, når det er nødvendigt for at imødekomme et allieret hovedkvarters behov.

Artikel 13

Et allieret hovedkvarters arkiv og andre officielle aktstykker, som opbevares i lokaler, der anvendes af et sådant hovedkvarter, eller som befinder sig hos et behørigt bemyndiget medlem

shall be inviolable, unless the Headquarters has waived this immunity. The Headquarters shall, at the request of the receiving State and in the presence of a representative of that State, verify the nature of any documents to confirm that they are entitled to immunity under this Article.

Article 14

1. The whole or any part of the present Protocol or of the Agreement may be applied, by decision of the North Atlantic Council, to any international military Headquarters or organisation (not included in the definitions in paragraphs (b) and (c) of Article 1 of this Protocol) which is established pursuant to the North Atlantic Treaty.

2. When the European Defence Community comes into being, the present Protocol may be applied to the personnel of the European Defence Forces attached to an Allied Headquarters and their dependants at such time and in such manner as may be determined by the North Atlantic Treaty.

Article 15

All differences between the Parties to the present Protocol or between any such Parties and any Allied Headquarters relating to the interpretation or application of the Protocol shall be settled by negotiation between the parties in dispute without recourse to any outside jurisdiction. Except where express provision is made to the contrary in the present Protocol or in the Agreement, differences which cannot be settled by direct negotiation shall be referred to the North Atlantic Council.

Article 16

1. Article XV and XVII to XX of the Agreement shall apply as regards the present Protocol as if they were an integral part thereof, but so that the Protocol may be reviewed, suspended, ratified, acceded to, denounced or extended in accordance with those provisions independently from the Agreement.

2. The present Protocol may be supplemented

af hovedkvarteret, skal være ukrænkelige medmindre hovedkvarteret måtte have givet afkald på denne immunitet. På modtagerlandets anmodning skal hovedkvarteret i nærværelse af en repræsentant for dette land bekræfte dokumenternes natur for at fastslå, om de er berettiget til immunitet i henhold til denne artikel.

Artikel 14

1. Det nordatlantiske Råd kan beslutte, at nærværende protokol eller overenskomsten helt eller delvis skal finde anvendelse på ethvert i henhold til Den nordatlantiske Traktat oprettet internationalt militært hovedkvarter eller international militær organisation (som ikke omfattes af definitionerne i denne protokols artikel 1 (b) og (c)).

2. Når Det europæiske Forsvarsfællesskab er oprettet, kan nærværende protokol bringes til anvendelse på personel fra de europæiske forsvarsstyrker tilknyttet et allieret hovedkvarter og på dette personels pårørende fra det tidspunkt og på den måde, som Det nordatlantiske Råd måtte bestemme.

Artikel 15

Alle uoverensstemmelser mellem deltagerne i nærværende protokol eller mellem sådanne deltagere og et allieret hovedkvarter vedrørende fortolkningen eller anvendelsen af protokollen skal afgøres ved forhandling mellem de uenige parter uden rekurs til nogen udenforstående myndighed. Med undtagelse af de tilfælde, hvor der i nærværende protokol eller i overenskomsten foreligger anden udtrykkelig bestemmelse, skal uoverensstemmelser, der ikke kan afgøres ved direkte forhandling, henvises til Det nordatlantiske Råd.

Artikel 16

1. Overenskomstens artikel XV samt artiklerne XVII til XX skal finde anvendelse på nærværende protokol, som var de en uadskillelig bestanddel heraf, men således at protokollen kan revideres, suspenderes, ratificeret, tiltrædes, opsiges eller udvides i overensstemmelse med disse bestemmelser uafhængigt af overenskomsten.

2. Nærværende protokol kan suppleres ved to-

by bilateral agreement between the receiving State and a Supreme Headquarters and the authorities of a receiving State and Supreme Headquarters may agree to give effect, by administrative means in advance of ratification, to any provisions of this Protocol or of the Agreement as applied by it.

In witness whereof the undersigned Plenipotentiaries have signed the present Protocol.

Done in Paris this 28th day of August 1952, in the English and French languages, both texts being equally authoritative, in a single original which shall be deposited in the archives of the Government of the United States of America. The Government of the United States of America shall transmit certified copies thereof to all the signatory and acceding States.

sidig overenskomst mellem modtagerlandet og et øverste hovedkvarter; et modtagerlands myndigheder og et øverste hovedkvarter kan aftale, at de forinden ratificering ad administrativ vej vil sætte de bestemmelser i nærværende protokol eller i overenskomsten, som modtagerlandet har besluttet at anvende, i kraft.

Til bekræftelse heraf har de nedenfor anførte befuldmægtigede underskrevet nærværende protokol.

Udfærdiget i Paris den 28. august 1952 på engelsk og fransk, begge tekster af lige gyldighed, i et enkelt eksemplar, som skal deponeres i Amerikas forenede Staters regerings arkiver. Amerikas forenede Staters regering skal tilstille bekræftede genparter heraf til alle lande, der har undertegnet eller i tiltrådt protokollen.

Til lovforslag nr. L 159. Skriftlig fremsættelse (13. januar 1999)

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om gennemførelse af overenskomst om retsstillingen for NATO-styrker og af protokol om NATO's militære hovedkvarterer (Gennemførelse af overenskomst om retsstillingen for styrker fra lande, der deltager i Partnerskab for Fred m.v.)

(Lovforslag nr. L 159).

Forslaget tilsigter at muliggøre tiltrædelse af overenskomst af 19. juni 1995 mellem deltagerne i Den Nordatlantiske Traktat og de øvrige deltagende stater i Partnerskab for Fred vedrørende status for deres styrker (PfP-statusoverenskomsten) med tilhørende tillægsprotokol af samme dato om afståelse fra at udøve dødsstraf samt yderligere tillægsprotokol af 19. december 1997 om partnerofficerers retsstilling i NATO's militære hovedkvarterer.

PfP-statusoverenskomsten svarer ganske til NATO-statusoverenskomsten. Den søges gennemført ved i alt væsentligt at udstrække reglerne i lov nr. 143 af 29. april 1955 om gennemførelse af overenskomst om retsstillingen for NATO-styrker og af protokol om NATOs militære hovedkvarterer til PfP-landenes styrker. Efter den gældende lov kan andre NATO-landes militære myndigheder udøve strafferetlig og disciplinær jurisdiktion på dansk territorium i det omfang og på de vilkår, der følger af NATO-statusoverenskomsten. Endvidere kan forsvarsmi-

nisteren fraskrive sig erstatningskrav og afholde udgifter til erstatninger.

I lyset af Danmarks øgede internationale militære samarbejde på bl.a. det fredsstøttende område, skal lovforslaget tillige muliggøre, at 1955-lovens regler kan udstrækkes til at gælde andre styrker, der opholder sig i Danmark, således at regeringen kan indgå aftaler herom uden forelæggelse for Folketinget. Dette er allerede aktuelt i forbindelse med indgåelse af en overenskomst mellem de lande, der deltager i etableringen af SHIRBRIG.

Den foreslåede lovændring giver derudover forsvarsministeren mulighed for at udbetale erstatninger og give afkald på erstatninger også i relation til fremtidige statusoverenskomster, der regulerer udsendte danske styrkers status. Lovforslaget indeholder på dette område yderligere visse udvidelser af forsvarsministerens nuværende beføjelser til at udbetale erstatning, der hviler dels på 1955-loven, dels på en tekstanmærkning til finansloven.

Endelige tilsigter forslaget at ajourføre den gældende lov i overensstemmelse med udviklingen i anden lovgivning.

Lovforslaget vil ikke få økonomiske eller administrative konsekvenser for staten.

Idet jeg i øvrigt henviser til de bemærkninger, der ledsager forslaget, skal jeg tillade mig at anbefale det til det høje Tings velvillige behandling.